

ИМОМ БАРЗАНЖИЙ “МАВЛИД”ИНИНГ ТАРЖИМАСИ

05:00 / 07.03.2017 17708

ТАҚРИЗ

Ҳар бир олим зиммасидаги вазифаси ўлароқ, ўзидан кейин бошқалар ўқиб фойдаланишлари учун имкон қадар китоб ва рисоалар таълиф қилиши лозим. Шофеъий мазҳабининг таниқли олимларидан Имом Тожуддин Субкий (раҳматуллоҳи алайҳ) “Жамъул жавоме”нинг муқаддимасида айтадилар: “Олим ҳаёти давомида ҳар қанча маъруф ва машҳур бўлмасин, талбалари нечоғлик кўп бўлмасин, ўзидан кейин одамлар ўқиб фойдаланадиган китоб тасниф қилмас экан, унинг одамларга илмий нафи кам бўлиб қолаверади...”.

Сиз азизларга тақдим қилинмиш ушбу рисола имом Барзанжий (раҳматуллоҳи алайҳ)нинг қаламига мансуб, Росулulloҳ (соллаллоҳу алайҳи ва саллам)нинг мавлидлари ҳақидаги қасидалар таржимасидир. Ҳар йили Робиъул аввал ойи кириб келиши билан юртимизда жаноби Росулulloҳнинг мавлидларини нишонлаш анъанаси бошланиб кетади. Мамлақтимизнинг деярли ҳамма масжидларида бу байрам кўтаринки руҳ ва хушқайфиятда ўтказилади.

Бизнинг диёрларда асосан имом Барзанжийнинг мавлид қиссаларини ўқиш одат тусига айланган. Имом домлаларимиз, кўп аҳли илмлар мавлид маросимларида қатнашчиларга мавлид ҳақида оғзаки сўзлаб берсаларда, барибир, Росулulloҳнинг сийратлари ҳақида ҳарқанча мавъиза, мақола-ю рисоалар бўлса ҳам, халқимиз учун шунча оздир. Зотан, ул зоти шариф ҳақида суҳбатлашиш, сийратлари ҳақида китоб ва рисоалар битишнинг, ўзи алоҳида бир ибодатдир.

Аллоҳнинг инояти билан, ўз даврида Ислом оламига кўплаб қўлланма ва адабиётлар етказиб берган ютимиздан бугунга келиб яна Ислом қуёшлари аста-аста порлай бошлади. Ҳамюртларимиз ичида диний фанларда китоблар ёзадиган, илмий тадқиқотлар қила оладиган салоҳиятли аҳли илмлар етишиб чиқмоқда.

Халқимизга минбарлардан туриб маънавий озуқа, руҳий тарбиялар бериб келаётган малакали имом домлаларимиздан бири Равшанбек домланинг

ушбу рисолаши ҳам, Ўзбекистонимизда ёзилаётган китоблар сонини яна биттага оширди. Домланинг бу рисолаши сийрат илмининг ривожига ўз ҳиссасини қўшади, ўқувчиларнинг билимини ошириб, муносиб манафаати етади, деган умиддамиз.

Домланинг бу илмий ишлари ҳали бошланиши бўлиб, Аллоҳ хоҳласа бундан кейинги фаолиятларида кўплаб мақола ва рисоалар битишига, юртимизда битилмиш диний-маърифий адабиётларнинг кўпайишига ўзининг муносиб ҳиссаларини қўшади, деган умиддамиз.

Ҳикматуллоҳ Иброҳим.

БИРИНЧИ АТР

МУАЛЛИФ МУҚАДДИМАСИ

هَالَوَا وُهَلَانَا اَم يَلَع تَاكَرَبَلَا ضَيَف اُرَدْتَسُمْ ةِيَلْعَلَا تَاذَلَا مَسَابَا ءَاَلْمَا اِيَدْتَبَا

Аввало, Аллоҳ таоло эга қилган ва етказган неъматлари устига яна қўшимча баракотлар мўл-кўллигини ёғдиришини сўраган ҳолда, Олий зотнинг номи ила (Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васаллам сийрати тўғрисида ёзилган) имлони бошлайман.

هَاطَمَلِيَمَجَلَا رُكُشَلَا نَم اِيَطْتُمُم ةِيَنَه ةَغَاَسُ هُدْرَاَوْم دِمَحَب يِنَتَا و

Иккинчи бора, Аллоҳ таолога чиройли шукр уловларини минганча, мавриди ёқимли, сокин оқувчи тотли сувга ўхшаш ҳамд айтаман.

يَف لَقْتُنُمَا ةِيَلْوَالَاو مَدَقْتَلَاب فَوْصَوْمَلَا رُونَلَا يَلَع مُسَاو يِلَصَاو
هَابَجَلَاو ةَمَيَرُكَلَا رُغَلَا

(Яратилишда) Муқаддам ва авваллик наътлари билан сифатланган, (ота-боболарининг) мукаррам юзларида ва пешоналарида доим кўчиб юрвчи Нур (Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи васаллам) га салоту саломлар айтаман.

عَبَّاحُ صَالِحٌ مُغَيِّوٌ وَيُؤَبِّنُ لِرَهْطِ أَطْلَاقِ رُتْغِ الْبُحَيْحِ أَنْ أَوْضُرَّ يَلِغَتِ هَلْ لِحُنْمَتِ سَأَوْ
وَالْأَوْ نَمَوْعَ ابْتِالِ أَوْ

Аллоҳ таолодан набавий, пок аҳли байтлари-ю, авлодларига хос бўлган, саҳобаи киром, тобеъин, табаа тобеъин ва уларни (қиёмат кунигача) дўст тутадиганларни қамраб оладиган розилигини сўрайман.

طِطِخِ فِي عَيْتِ أَوْعِلَ أَنْ مَاطُفِ حَوْ عِيْلَجِ لِحَضِ أَوْلِ الْبُؤْسِ الْكُؤْلُ سَلَّ عَيْ إِدِهْ عِي دَجْتِ سَأَوْ
هَاطُخِ وَإِطِخِ لِحَاطُ

Ва яна очиқ ойдин, равшан (тўғри) йўлларда юришга ҳидоят беришини ҳамда гуноҳ (га сабаб бўладиган) йўлларга юриб залолатга (ботишдан) сақлашини сўрайман.

فِي رِشْلِ الْبَسْنِ أَنْ مَاطَانِ عِي رَقْبَعِ أَنْ أَسْحَ أَدُؤْرُبِ يَوْبِ نِلْ دِلْ وَمَلِّ عَصِقْ أَنْ مَؤْشِنْ أَوْ
هَاطُ حَبْ عُمَاسْمِ لِحَاطِ أَدْقِعِ

Зийнатлари билан қулоқларни безайдиган шода сингари насаби шарифни назм қилиб чиройли, гўзал лафзлардан ташкил топган Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васалламнинг (мавлид-таваллуд-ларига оид) қиссасини кенг баён қиламан.

هَلْ لِبَابِ الْإِؤُوقِ الْوَلَوْحِ الْؤُنَافِ عِي وَؤُقْ لِهَتْ وُؤُقْ وَيَلِغَتِ هَلْ لِحَوْحِ بِنِي عَتِ سَأَوْ

(Бу ишда) Аллоҳ таолонинг қудрат ва кучли қувватидан ёрдам сўрайман. Чунки гуноҳдан қайтишга қувват, ибодатларга қодир бўлишга куч Аллоҳ таолонинг тавфиқи билангина бўлур.

وَمَلَسَ وَوَلَّصَ مُهَلَّلًا مَلَسَتْ وَوَلَّصَ نَمَّيْ دَشَ فَرَعَبَ مَيَّرَكَ لَأَرْبَقَ مُهَلَّلًا رَطَعِ
وَهَلَّ عَكَرَابَ

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи ва- салламнинг қабри шарифларини хушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

Шарҳ: Бу гап дуо ҳисобланиб, эй, Аллоҳим, Раҳматингни нозил қил. Яни: Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг қабри шарифлари- га раҳматингни ёғдир ва уни ҳамиша зиёда қил”¹ -дегани бўлади. Уламолар Пайғамбар алайҳимус солату ва салломлар ҳақида салоту салом, саҳобаларга “розияллоҳу анҳу”, тобеъин, шайхлар, авлиё ва бошқа уламои киромларга “раҳматуллоҳи алайҳ”, деб дуо қилишни мустаҳаб санайдилар.

Назмий бўлақлар “аттириллахумма” деб ажратилгани сабабли омма уларни “Аттир” дея номлаб олганлар. _____

-

И К К И Н Ч И А Т Р

НАСАБИ ШАРИФ

هَلَّلًا دَبَّعُ نَبًا مَلَسَتْ وَوَهَلَّ عَهَلَّلًا لِيَصَّ دَمَّحُ مَانُ دِيَّيَسَ وَهُ لُؤُقَافُ دُعَبَ وَ

(Ҳамду санодан) сўнг, (қуйида зикри келадиган зотнинг муборак насабларини) айтаман. У зот, Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи васаллам, Абдуллоҳнинг ўғиллари.

Шарҳ: Куняси Абул Қусам-яъни: яхшилиқларни жамловчи.Лақаби Забиҳуллоҳ , 25 ёшида вафот этган.

---

¹Таълиқу мавлидин набий

²Роддул мухтор1-ж, 58-бет. Муҳаммад- тўхтовсиз мақталадиган маъносини ифода қилади.Араб тилида феъл ليعفت (тафъийл) бобида келганда, кўпинча бир ишни қайта-қайта, кўп марта қилинганлигини ифодалайди. Масалан: عطق (қотоъа) - кесди, عطق (қоттоъа) - қиймалади, حم (ҳамида) - мақтади, حم (ҳаммада) - тўхтовсиз мақтади. Шунда حم

Шарҳ: Ҳошим- нон тарқатувчи дегани. Узун умр кўрсин дейишиб, Амр деб номланган.

﴿هُنَالِ لَعُلَّ عُلَّاقَتُ رِإِلَآي مَتْنِي يَدِّلَآ {هُنَالِ لَعُلَّ عُلَّاقَتُ رِإِلَآي مَتْنِي يَدِّلَآ}

Абдуманофнинг ўғли. Исми Муғийра.)Олийжаноб бўлганидан баланд мартабалар унда интиҳо топган).

Шарҳ: Муғийра-душманга қарши чиқувчи ёки пухта иш қилувчи дегани. Чиройли бўлганидан қомарул ботҳо - чўлдаги ой лақабини олган.

نَا لِي لَآ صَقْلَآ عَاضُقْ دَالِب ي فِهْ صَاقْت لِي صَقْب يِّي مَسَّ عَمَّ حُمُّ هُمْ سَاوِي صَقْد نَبَا
هَامَحَ اَمَحَف مَرْتَحُمْل ل مَحَل لِي لِي لَآ عَاتُ ل ل ل ا ه دَا ع ا

Қусойнинг ўғли. Исми Мужаммиъ. Маккадан узоқда (жойлашган) Қузоъа (Яманда жойлашган) шаҳрининг четида Аллоҳ таоло (ҳайвонини овлашни, дарахтини кесиш, синдириш, ўтларини юлиш каби) ман қилинган нарсаларини қилишдан қайтарган, муаззам (улуғ), Ҳарамга қайтаргунича яшагани учун Қусой деб номланган.

Шарҳ: Қусойнинг исми Мужаммиъ бўлган.

مُي كَحْ هُمْ سَاوِي بَال ك ن بَا

Килобнинг ўғли. Исми Ҳаким

Шарҳ: Итлар билан ов қилишга қизиққани учун Килоб номини олган.

Абу Руқойш ал-Калбий ал-Аъробийга

-“Нега фарзандларингизни Калб - ит, Зиъб - бўри, қулларингизни Марзуқ - ризқли, Рабоҳ - фоида”-деб номлайсизлар?

-Фарзандларимизни душманларимиз учун, қуларимизни ўзимиз учун номлаймиз,- деди. (Яъни: фарзанларимиз душманларимизни енгишда ёрдам беради.)

رْم ن بَا

Мурранинг ўғли.

Шарҳ:Қувватли, аччиқ дегани. Душманларига аччиқ захардай таъсир қилсин деб шундай номлашган.

بَعْكُنْبا

Каъбнинг ўғли.

Шарҳ: Каъб-улуғ, шарафли. Ибн Зубайр розияллоҳу анҳунинг хабарига қараганда, у Каъба олдида манжаниқ тошлари қулоқлари олдидан ўтишига қарамай, қотиб қолган Каъбадек ҳеч нарсага қарамасдан намоз ўқирди.

يَؤُلُنْبا

Луайнинг ўғли.

Шарҳ: Луай-буқача. Кучли бўлсин дея номланган.

بَلْغُنْبا

Ғолибнинг ўғли.

Шарҳ: Ғолиб-ғалаба қилувчи.

يَشْرُقُ لَأَنْوَطُ بَلْأَبَسُنْتِ هَلْأَوْ شَيْرُقُ هُمَسْأَوْرُفِ نْبا

Фихрнинг ўғли. Унинг исми Қурайш бўлган. Унга ички Қурайшликлар нисбат қилинади.

Шарҳ: Фихр ва унинг авлоди араб қабилалари ичида кучли, жасоратли бўлганидан “Қурайш”-акула лақабини олишган. Мулла Алий ал-Қорий эса “Шифо”нинг шарҳида Фихр тарқоқ қабилани жамлагани учун “Қурайш”-жамловчи номини олган деган.

هَاضَتْ رَأَوْرِيَتْ كَلْهَلْأَحَنْجْ أَمْ كَيْ نَأَنْ كُهُفُ وَفْ أَمْ وَ

Фихрдан юқоридаги насаб кўпчилик (сийрат уламолари) қабул қилиб, рози бўлганидек Кинонийдир.

كَلْأَمْ نْبا

Моликнинг ўғли.

Шарҳ: Молик-подшоҳ. Арабларнинг подшоҳларидан бўлган.

رَضِّن لِّلْاِبِّا

Назрнинг ўғли.

Шарҳ: Назр - чиройли, гўзал. Ҳуснда беназир бўлгани учун назр деб номланган.

عَنَّا نَكِنُّا

Кинонанинг ўғли.

Шарҳ: Кинона-камон ўқларини соладиган идиш. Ўз қавмининг айбла -рини беркитиб, ҳимоя қилсин дея шундай номлаганлар.

عَمَّيْنُخُّا

Хузайманинг ўғли.

Шарҳ: Хузайма-мустаҳкам. Ишига маҳкам, пухта бўлсин деб номлаганлар.

عَكْرُدُّمُنُّا

Мудриканинг ўғли.

Шарҳ: Мудрика-топқир. Исми Омир. Уч ака-ука бўлишган. Бир куни отаси Илёснинг туялари йўқолиб қолади. Топа олмагач, ўғилларига туяларни топиб келишни буюради. Уларни Омир топиб келади. Шундан кейин унга “Мудрика” (топқир) лақаби берилади.

يَبِّنُّوْا لِّلْاِبِّا بِلِّصِّوْا عَمُّسَوَّوْا يَمَّحَّرُّوْا لِّلْاِبِّا نَدُّوْا لِّلْاِبِّا نَمُّوْا لِّلْاِبِّا وَوَّوْا سَائِيْلِيْلْاِبِّا
هَبَّبُّوْا لِّلْاِبِّا وَوَّوْا لِّلْاِبِّا دَمَّوْا لِّلْاِبِّا وَوَّوْا لِّلْاِبِّا

Илёснинг ўғли. У Ҳарамни Риҳоб деган (бўш жойига) туяларни (ҳайдаб бориб) биринчи бўлиб ҳадя қилган. (Яна) Илёснинг сулбида Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам Аллоҳнинг зикр қилганлари, талбия айтганлари эшитилган.

Шарҳ: Илёс-ноумид. Отаси қарилик чоғида кўргани учун шундай номланган

رَضُّمُنُّا

Музорнинг ўғли.

Насаб илми билан шуғулланувчи уламолар наздида Аднан насабда Исмоил Забиҳуллоҳгача етиб боради.

هَلْ لَإِيَّالِهِمْ كُتِبَ الدِّينُ الْأُولَىٰ وَالْآخِرَةُ وَهُمْ لَا يَسْتَنصِرُونَ
وَمَنْ يَعْزُزْهُمْ عَلَيْهِمْ يَوْمَئِذٍ الْغَنَاءُ

Бас, дур каби нур сочиб турган юлдузлар сингари (насаби ша- риф) шодаси қанчалар улуғ (мукаррам)!? У (шода) ичида (башариятни танлаб олингани), Саййидимиз, (Расули) Акрам соллаллоҳу алайҳи васаллам бўла туриб, қандай ҳам улуғ бўлмасин!?

وَمَنْ يَعْزُزْهُمْ عَلَيْهِمْ يَوْمَئِذٍ الْغَنَاءُ
وَمَنْ يَعْزُزْهُمْ عَلَيْهِمْ يَوْمَئِذٍ الْغَنَاءُ

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васал- ламнинг қабри шарифларини хушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

У Ч И Н Ч И А Т Р

ЯНА НАСАБИ ШАРИФ

أَمْ أَرْجُو أَن يُدْعَىٰ بِأَسْمَاءِ آبَائِهِمُ الْمُشْرِكِينَ

Бу насаб шундайин улуғ насабдурки, гўё осмон у билан зийнатлангандек, ҳисоблайсиз. Ва яна шундай гумон қиласизки, Жавзо юлдузи у насабни худди маржон таққандек бўйнига тақиб безаниб олган...

أَمْ أَرْجُو أَن يُدْعَىٰ بِأَسْمَاءِ آبَائِهِمُ الْمُشْرِكِينَ

Қандай улуғ, шарафли насаб шодасики, сиз унинг ичида гўё бебаҳо дур кабисиз.

Шарҳ: Манашу икки байт “Қасидаи бурда” муаллифи Имом ал-Бусийрийнинг “Ҳамзийя” қасидасидан олинган.

هَيْلُهَا جَلَّ أَحْفَسُ نَمِي لَاعَتْ هَلْ لَهَا طِبَّ بَسَنَنْ مِمْ هَبْ مَرْكَأُو

Бу насаб қандаям мукаррам насаб эканки, Аллоҳ таоло уларни жоҳилият айбларидан авайлаб пок сақлаган?!

هَأَوْرُو وَيَنْ لَهَا هِدْرَوْمُ فِي فُؤَادِهَا وَيُقَارِعُ لَهَا نِيْزَلُ دَرْوَا

Юқорида зикри ўтган тартибдаги насабни Зайниддин ал-Ироқий (раҳматуллоҳи алайҳ) ўзининг “Мавридул ҳаний” номли китобида (Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг) муборак насаблари тўғрисидаги саҳиҳ ҳадислар ила келтирган.

هَمْ سِإْلٌ أَنْ وَصَّ دَاخِمَ أَلْأَهَابَا دِّمَّ حُمْلَ ءَمَّ أَرْكَهُ لْإِلَّ طَفَحَ

Аллоҳ таоло Муҳаммад алайҳиссаломнинг каромати юзасидан, қолаверса муборак номларига айб етмасин учун ул зотнинг ота-боболарини ҳифзига олди.

هَمْ أَوْ هَبَّ أَيْ لِيْ وَ مَدَّ أَنْ مُمْ هُ رَاعُ مُمْ هَبَّ صِيْ مَلَفَ حَافَّ سِلَّ أَوْ كَرَّتْ

Бас, Аллоҳнинг ҳифзи билан улар сифаҳ (зино) га яқин йўламдилар. Шундай қилиб, ҳазрати Одамдан то онаси ва отасига қадар бўлган аждодларига зино ори етмади.

Шарҳ: Манашу байт Ҳофиз Ибн Носириддин Димашқийнинг қасидасидан олинган.

هَيْ هَبَّ لَهَا مَهْرُ رَغْرِي رَأْسَا فِي فُؤَادِهَا نَلُّ رُونُ يَرْسُ ءَأَرْسُ

Росуллоҳ соллаллоҳу алайҳи ва салламнинг аждодлари, ҳаммалари обрў-эътиборли бошлиқ ўтганлар. Ул зотнинг муборак пайғамбарлик нурлари боболарининг пешоналаридаги чизиқларда намоён бўлиб, авлодма-авлод кўчиб юрарди.

هَلْ لَدُنَّ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝ وَبِالْطُّمُورِ ۝ وَبِالَّذِينَ يُدْبِعُونَ مَاءَ دَرٍّ فَلَهُ زَكَاةٌ ۝ وَبِالَّذِينَ يَدْعُونَ إِلَى الْفِتْنِ أُولَئِكَ يَدْعُونَ إِلَى الْمَسْخِطِ ۝ وَبِالَّذِينَ يَدْعُونَ إِلَى الْفِتْنِ أُولَئِكَ يَدْعُونَ إِلَى الْمَسْخِطِ ۝ وَبِالَّذِينَ يَدْعُونَ إِلَى الْفِتْنِ أُولَئِكَ يَدْعُونَ إِلَى الْمَسْخِطِ ۝

(Туғилиш замони тобора яқинлашаркан) Росулulloҳнинг худди бадр кечасида ойдин кўринадиган ўн тўрт кунлик ойга ўхшаш нурлари боболари Абдул-мутоллуб ҳамда унинг ўғли Абдуллоҳларнинг пешоналарида (жило сочиб) равшан бўлди.

وَمِنْهُمْ مَّنْ يَدْعُونَ إِلَى الْفِتْنِ أُولَئِكَ يَدْعُونَ إِلَى الْمَسْخِطِ ۝ وَبِالَّذِينَ يَدْعُونَ إِلَى الْفِتْنِ أُولَئِكَ يَدْعُونَ إِلَى الْمَسْخِطِ ۝ وَبِالَّذِينَ يَدْعُونَ إِلَى الْفِتْنِ أُولَئِكَ يَدْعُونَ إِلَى الْمَسْخِطِ ۝

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи ва-салламнинг қабри шарифларини хушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

ТЎРТИНЧИ АТР

ТУҒИЛИШ АРАФАСИДАГИ ҲОЛАТЛАР ВА МЎЪЖИЗАЛАР

هَلْ لَدُنَّ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝ وَبِالْطُّمُورِ ۝ وَبِالَّذِينَ يُدْبِعُونَ مَاءَ دَرٍّ فَلَهُ زَكَاةٌ ۝ وَبِالَّذِينَ يَدْعُونَ إِلَى الْفِتْنِ أُولَئِكَ يَدْعُونَ إِلَى الْمَسْخِطِ ۝ وَبِالَّذِينَ يَدْعُونَ إِلَى الْفِتْنِ أُولَئِكَ يَدْعُونَ إِلَى الْمَسْخِطِ ۝

Аллоҳ таоло (охирги Пайғамбари) Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи васалламга тегишли Ўз ҳақиқатини рўёбга чиқаришни ва у зотни жисм ва руҳларини сурат (шакл) ва маъно (шамоил, сифатлари)да зоҳир қилишни ирода қилиб, Зухрийя қабиласига мансуб Оминани раҳмига нақл қилди.

هَلْ لَدُنَّ عَذَابٌ أَلِيمٌ ۝ وَبِالْطُّمُورِ ۝ وَبِالَّذِينَ يُدْبِعُونَ مَاءَ دَرٍّ فَلَهُ زَكَاةٌ ۝ وَبِالَّذِينَ يَدْعُونَ إِلَى الْفِتْنِ أُولَئِكَ يَدْعُونَ إِلَى الْمَسْخِطِ ۝

Қорийб (ҳар бир бандага қон томиридан ҳам яқин), Мужийб (дуо, илтижоларни ижобат этувчи) Аллоҳ таоло Омина онамизни Мустафо соллаллоҳу алайҳи васалламдек зотга она бўлишдек (мақомга) хослади.

﴿يَتَذَلُّهُرَاوُنَّأَلْأَوْلَمَحَبِّضَرَأَلْأَوْتَأَوَامَّسَلْأَيَفَيَدُونَو﴾

Осмонларда (Омина Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васал- ламнинг) зотий нурига ҳомиладор бўлганлиги нидо қилинди.

﴿أَبَصِمِّيَسَنَبُؤُبُؤَلْبَّصَلُّكْأَبَصَو﴾

Ёқимли, роҳатбахш (шарқдан эсадиган) сабо шамоли эсиб, ошиқлар хурсанд бўлди. Яъни: охир замон пайғамбарига ҳомиладор бўлганлик хабари ёқимли, роҳатбахш сабо шабодаси мисол ошиқларни ўз таровати ила хурсанд қилди

﴿يَسُذُنُّسَّالْحَتَّأَبَّنَلَاَنَمَأَوَبَدَجَلُؤُطَدَغَبُّضَرَأَلْأَتَيَسُكَّو﴾

Узоқ давом этган қаҳатчиликдан замин ипакдек майин (гўзал) кийимларни кийди. Яъни: Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васаллам баракотидан ерлар ям-яшил ўт- ўланларга бурканди.Чунки дунёга башариятнинг саййиди меҳмон бўлиб келаётганди.

﴿أَنَجِّيَنَاجَلْأَلْأَوْرَأَمُّثَلْأَتَغَنِّيَأَو﴾

Мевалар (етилиб) фарқ пишди. Янги мева узиб (тановул қилув- чига) дарахтлар меваларини яқин қилди.

﴿يَبَرَّعَلْأَنُؤَلْأَلْأَحْأَصْفَبِشِّيَرُقْلِيَّأَدْلُكْهُلْمَحَبَّتَقَطَنَو﴾

Қурайш қабиласидаги ҳамма ҳайвонлар Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васалламга омиладор бўлинганлигини араб тилида равон сўзлади.

﴿أَوْفَأَلْأَوُؤُؤُؤَلْأَيَلَعُؤْمَأَنُصَأَلْأَوُؤُؤَسَأَلْأَتَّحَو﴾

Тахтлар, бут ва санамлар юз тубан ерга қулади.

عِيَّ حَبْلُ الْهَبِّ أَوْدَ وَبِرَاعٍ مَلَّ أَوْ قَرَّ اشْمَلُ اشْوُحُ وَتَرَشَّ أَبَتْ وَ

Машриқу мағрибда яшовчи ваҳший ҳайвонлар, сув ҳайвонлари бир-бирларига хурсандчилик изҳор қилдилар.

هَآيَ مُحَسِّنٌ كَرُورٌ سَلَامٌ مَلَّ أَوْ عُلَّ تَسْتَحِ أَوْ

Бутун олам шодлик (шароби)дан (тўлдирилган) сурур, шодонлик қадаҳини ичди.

مِنْ مَزَلِ الْضَبِّ نَجَلُ تَرَّشُّ بَو

Жинлар Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васалламнинг дунёга келиш пайти яқинлашаётганлик хабарини беришди.

Шарҳ: Баъзи нусхаларда “бушширот” маълум феъли мозий шаклида келган.

عِيَّ نَابٍ رَلَّ تَبَّ رَوُّ وَنَاةَ كَلَّ تَكُّ هُتَّ أَوْ

Коҳинлик барбод қилинди. Роҳиблар (бўлаётган ишлардан) хавф қила бошладилар.

هَاتِ هُنَّ سُحَّ الْحِ يَفَّ وَرِيَّ بَخَّ رِبَّ حُ لُّ كُ وَرَبَّ خَبَّ جَلَّ أَوْ

(Воқеаларни) чиройли ҳуснидан (ёқа тишлаб) лолу-хайрон қолишиб, ҳар бир олим, хабардор кишилар (бу оламшумул) хабарни тезда тарқатдилар.

عِيَّ رَبِّ لَلْ رِيَّ حَ وَنَيْ مَلَّ أَعْلَلَّ دِيَّ سَبَّ تَلَّ مَحَدَّقُ كُنَّ إِنَّا هَلَّ لَيْ قَفَّ مَانَمَلَّ يَفَّ هُمُّ أُمَّ تَيْ تَأُ وَ هَابُّ قُعُ دَمُّ حُ تَسُّ هَنَّا أَلَّ دَمُّ حُمَّ هَيْ تَغَضَّ وَ إِذْ هَيْ مَسَّ وَ

Онаси (Омина)га тушида: “Сиз борлиқнинг энг яхшисига ҳомиладор бўлдингиз. Уни дунёга келтирганингизда Муҳаммад деб номланг, чунки у зот алал оқибат мақталур”, - дейилди.

وَمَلَسَ وَوَلَّصَ مُهَلِّلًا مِيْلَسَتَ وَوَالَصَّ نَمَّيْدَشَ فَرَعَبَ مَيْرَكُّلَا هَرَبَقَ مُهَلِّلًا رَطْعَ
هَلَّعَ كَرَابَ

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васал- ламнинг қабри шарифларини хушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

Б Е Ш И Н Ч И А Т Р

ҲОМИЛАДОРЛИК ВАҚТИ ВА ТАВАЛЛУДЛАРИ

هَيَوْمَ لَمَّا لَوُقْ أَلَا رُوْهَ شَمَّ يَلَعَنَ أَرْهَشَ مَلَسَ وَهَيَلَعُ هَلَّيْ لَصَّ وَوَلَّحَ نَمَّ مَتَّ أَمَلَو
نَمَّيْدَعُ يَنْبَ هَلَّأَوْحَّ أَبَ زَاتُ جَادَقَ نَاكَ وَهَلَّأُ دَبَعُ هُوْبَأَ رُوْنُ مَلَا هَنِّي دَمَلَابَ يَفُوتُ
هَيْرَاجَّ نَلَّأَ فَيَّاطَلَا

Ривоят қилинган машҳур гапларга қараганда, ҳомилага икки ой тўлганда, Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васалламнинг оталари Абдуллоҳ Нажжор қабиласидаги Бани Адий (уруғидаги) тоғалари ҳузуридан қайтаётиб (йўлда) вафот этди.

هَأَوْكَ شَوُّوْ هَمَّقُ سَنُونُ أَعْيَ أَمَيِّ قَسَّ أَرْهَشَ مَهِي فَتَكَ مَو

(Ўлимдан олдин) тоғалариникида бир ой касал бўлиб ётди. (Қариндошлари) уни касали ва шикоятларидан (хабар олиб) ёрдам бериб турдилар.

هَأَوْ هَيْرَمَقُ رُوْهَ شَأُ عُسَّتْ جَارَلَا يَلَعَنَ مَلَسَ وَهَيَلَعُ هَلَّيْ لَصَّ وَوَلَّحَ نَمَّ مَتَّ أَمَلَو
هَأَدَصُ هَنِّي لَجَّ نَيَّ نَأْمَزَلَلَا

Ҳомилага қамарий ой ҳисобида тўққиз ой тўлганда, замоннинг (туғилиши кутилаётган) зотга ташналиги кетаёзди.

“Сайидларингизга туринглар” ёки “Яхшиларингизга туринглар”, - дедилар.Келиб Росулulloҳнинг олдига ўтирди.

Абу Довуд ривояти.

Ҳадисда аҳли фазлларнинг иззат-икром қилиш ва келганларида туриб кутиб олишга далилдир бор.Қози Иёз бу наҳий қилинган туриш эмас.Ўтириши довомида қолганларни тик туришларини яхши кўрадиган кишилар учун туриш макруҳ деганлар.

Ҳадиси шариф Саъд ибн Муоз розияллоху анху ҳақида айтилган.

سَلِّحْ رِمَاعُ نُبَا مَاقَفِ رِمَاعِ نُبَاوِ رِيْبُ زَلَا نُبَا لَعَلَّ عِيْوَاعُ مَجَّخْ : لَاقِ زَلْجَمِ يَبَا نَع
هُلَّ لِيْلَصَّ لَلْ لُؤْسَرُ تَعْمَسُ يَنْفِ سَلْجِ رِمَاعِ نُبَا لَعَلَّ عِيْوَاعُ مَجَّخْ : لَاقِ زَلْجَمِ يَبَا نَع
نَمَّ هَدَّ عَقْمُ أَوْبَتَيْ لَفِ أَمَائِقُ لُجَّ رِلَا هَلْ لُتْمَيْ نَبَّ حَا نَمَّ " لُؤْقِي - مَلَسَوِ هَيْ لَع
دُوَادُوبًا هَاوَر . رَانَلَا

Абу Мижлаз розияллоху анхудан ривоят қилинади:

“Муъовия Ибн Зубайр ва Ибн Омирнинг олдига чиқди. Ибн Омир ўрнидан турди. Ибн Зубайр ўтираверди. Муъовия Ибн Омирга: “Ўтир. Мен Росулulloҳ соллаллоху алайҳи васалламнинг:

“Ким кишиларни унга тик турмоқликларини яхши кўрса дўзахдаги жойига тайёрланаверсин”, деганларини эшитганман”, - деди.”

Абу Довуд ривояти.

رِمَاعُ نُبَا مَاقَفِ رِيْبُ زَلَا نُبَاوِ رِمَاعِ نُبَا هِيْ فِ اَتْيَبَ لَحَدَّ عِيْوَاعُ مَجَّخْ : لَاقِ زَلْجَمِ يَبَا نَع
هُلَّ لِيْلَصَّ لَلْ لُؤْسَرُ تَعْمَسُ يَنْفِ سَلْجِ رِمَاعِ نُبَا لَعَلَّ عِيْوَاعُ مَجَّخْ : لَاقِ زَلْجَمِ يَبَا نَع
رَانَلَا يَفِ اَتْيَبَ أَوْبَتَيْ لَفِ أَمَائِقُ دَابَّعُ لُؤْقِي نَبَّ حَا نَمَّ " لُؤْقِي - مَلَسَوِ هَيْ لَع
دُوَادُوبًا هَاوَر

Абу Мижлаз розияллоху анхудан ривоят қилинади: “Муъовия бир уйга кирди. У ерда Ибн Зубайр ва Ибн Омирлар бор эди. Ибн Омир ўрнидан турди. Ибн Зубайр ўтираверди. Муъовия Ибн Омирга: Ўтир. Мен Росулulloҳ соллаллоху алайҳи васалламнинг:Кимни бандаларни унга тик турмоқликлари хурсанд қилса дўзахдаги уйга тайёрланаверсин”, деганларини эшитганман, деди.”

Абу Довуд ривояти.Юқорида Абу Мижлаз розияллоҳу анҳудан ривоят қилинган икки ҳадис маънода очиқ-ойдин эмас.“Саййидларингизга туринглар” ҳадисига ҳам тескари келмайди.Чунки бу ваъийдлар турилмаса мутакаббирлик қилувчи, ғазаби келиб, қариҳ кўрувчилар ва ўзи ўтириб олиб қолганларни туришларини яхши кўрадиганларга қаратилган.

عَلَيْكَ وَتُمْ - مَسَّ وَهِيَ لَعَلَّ لِي لَص - لَلْ لُ لُ وَسَرَّ أَنْ يَلَعَ جَرَحَ : لَأَقَ - مُمْ أَيْ بَأْنَع
هُ أَوْر. "أَضْعَبَ أُهُضْغَبُ مُطْعُغِي مُجَاعًا لَأُمُوقَاتِ أَمَكِ أَوْمُوقَاتِ أَل:" لَأَقَفَ - يَلِ لَأْنُمُوقَاتِ أَصَع
عَجَامُ نُبَاوُ دُوَادُوبًا.

Абу Умома розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади: “Бизга Росулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам ҳассаларига таяниб чиқдилар. Қаршилаб ўрнимиздан турдик. Шунда у зот: “Ажамлар баъзиси баъзисини улуғлаб турганидек турманглар”, дедилар”. Абу довуд, Ибн Можа ва Аҳмад ривояти.Бу ҳадиси шариф заиф, ҳужжатга ярамайди.Унда Абу Марзуқ ва Абу Ғолиб ҳужжатга ярамайди.Фатҳ”да Ибн Ҳажар Табарийдан нақл қилиб: “Санадида изтироб ва танилмаган кишилар бор”, деган.

عَلَيْكَ وَتُمْ - مَسَّ وَهِيَ لَعَلَّ لِي لَص - لَلْ لُ لُ وَسَرَّ أَنْ يَلَعَ جَرَحَ : لَأَقَ - مُمْ أَيْ بَأْنَع
هُ أَوْر. "أَضْعَبَ أُهُضْغَبُ مُطْعُغِي مُجَاعًا لَأُمُوقَاتِ أَمَكِ أَوْمُوقَاتِ أَل:" لَأَقَفَ - يَلِ لَأْنُمُوقَاتِ أَصَع
عَجَامُ نُبَاوُ دُوَادُوبًا.

Анас розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:“Уларга Набий соллаллоҳу алайҳи васалламдан кўра маҳбуб шахс йўқ эди. У зотни кўрганларида ўшани қариҳ кўришини билганликлари учун турмас эдилар”. Бухорий “Адаб”да, Термизий, Аҳмадлар ривоят қилганлар. Бу ҳадиси шариф Набий соллаллоҳу алайҳи васалламнинг ўта товозели эканлигига ёки арабларнинг одоб мақомида ошиқча такаллуфни қариҳ кўришларига оиддир. Уламоларимиз эса: Шайх Аҳмад ибн Қудома ал-Мақдисий:“Уламолар ота-она, одил имом, фозил кишилар учун туриш мустаҳаб санайдилар. Бу фозил кишилар орасида шиорга айланиб қолган. Бир инсон туришга ҳақли кишиларга турмай, инсонларнинг: “Улар шаънини паст санаб, (одобда) ноқислик қилди”,-деган нисбат беришларидан омон бўлмайди. Натижада анашу адоватга сабаб бўлади”. Аҳли фазллар учун туриш мустаҳаб.У ҳақида ҳадислар ворид бўлган. Наҳий борасида сариҳ, саҳиҳ нарса йўқ. Ота, ҳоким каби аҳли фазллар учун туриш мустаҳаб ҳисобланади.Чунки буларга ихтиром кўрсатиш шаръан ва

одоб юзасидан матлубдир.

Шайх Важиҳуддин Абулмаъалий “Ҳидоя”нинг шарҳида: “Уламо ва аҳли шарафларни туриш ила икром қилиш мустаҳаб суннат (одат)дир.”,-деган.

Қолюбий: “Бойлик учун эмас, олим, мусолиҳ (ислоҳ қилувчи), дўст ва шарафли кишилар учун туриш суннат ҳисобланади. Баъзилар ҳозирги замонда уни вожиблиги ҳақида баҳс қилганлар.Чунки уни тарк этмоқ сила (раҳм)ни узиш ҳисобланади.

Байҳақий: “Ансорлар Саъд розияллоҳу анҳуга, Толҳа розияллоҳу анҳу Каъб розияллоҳу анҳуга турганларидек яхшилик ва икром маъносидаги туриш жоиз.Туришларига ўзини ҳақли деб эътиқод қилиб, турмасалар ғазаби келиб, маломат тошини отиб, шикоят қиладиган кишига (туриш) лозим эмас”.

Имом Ғаззолий раҳматуллоҳи алайҳ: “Улуғлаш тариқасида туриш макруҳ. Ҳурмат тариқасида туриш макруҳ саналмайди деганлар”.

Қуртубий роҳматуллоҳи алайҳ: “Ўзи ўтириб, бошқалар турмаса ғазаби келадиганларга туриш макруҳ деган”.

Мулла Али Қорий раҳматуллоҳи алайҳ Шифога битган шарҳида Тилимсанийдан нақл қилиб айтади: “Тилимсаний раҳматуллоҳи алайҳ айтади: “Туриш тўрт хил бўлади:

- 1.Ман қилинган туриш.Ўзи учун турмоқликларини яхши кўрадиган киши учун туриш.
- 2.Макруҳ туриш. Ўзи учун турмоқликларини ёмон кўрадиган киши учун туриш.
- 3.Жоиз туриш.Тавозели олим учун туриш.
- 4.Чиройли саналган туриш.Сафардан келган одам учун туриш.

Хулоса: Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг ҳаётлик чоғида ҳам вафотидан сўнг ҳам бирдек эҳтиром қилиш вожиб. Жумҳур уламолар аҳли фазл ва олим кишиларга туриш мустаҳаб эканлигига иттифоқ қилганлар. Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг аҳли фазл ва олимларга муаллим эканлигини эътиборга олсак, туриш жоиз ҳисобланади. Мавлид қилиш бидъати ҳасана бўлганидан кейин ихтилоф чиқармаслик керак. Ихтилоф чиқариб яна қалбларимиз ихтилофли бўлиб

қолмасин!!!

Касаллиги, қарилиги ёки туришни истамаганларни маломат қилиб жанжал чиқармаслик лозим ва лобуд.

Баъзи бир жоҳил кишиларни маҳалли қиём пайтида Росулulloҳнинг руҳлари ҳозир бўлади деган фикрлари ҳеч қандай илмий асосга эга эмас!

ءَاَرَءَ لَيْلٍ نَّعْتَرَفُ سَأُئِي ضُمَّ كُنْ مَسْمُومٌ لَكَ أَيُّ حَمَوُ

Қуёш каби порлаган юзингиз нақадар гўзал ! Ундан ўша қоронғу кеча ёришиб кетди.

Шарҳ: “Ва муҳаййан” дан то “ҳаққол ҳанаау” деган байтлари машҳур шоир Имом Бусийрий раҳматуллоҳи алайҳнинг “Ҳамзийя” қасидасидан олинган. Буни билиш мушkil эмас. Сабаби Барзанжий раҳматуллоҳи алайҳнинг қасидасидаги байтлар ҳои ҳавваз ила ниҳояланади.

“Ва муҳаййан” роф билан ўқилади.31- саҳифадаги “Насабун” билан бошланувчи байтлари ичидаги “Ҳаббаза” ни фоили “иқдун”га атф бўлади. Шунда маъно: Нақадар гўзал сизнинг қуёш каби порлаган юзингиз! Ундан ўша кеча кўзларни қамаштирувчи нур барқ урди.

Одатда инсоннинг чиройини намоён қиладиган аъзо юз ҳисобланади. Бу ерда мусанниф раҳматуллоҳи алайҳ “зикри жуз, иродатул кулл” - бўлакни зикр қилиб, бутунни ирода қилиш қоидасини ишлатмоқда. Шунга биноан, Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васалламнинг ўзлари нақадар гўзал, мукаррам-деганидир.

ءَاَوْدُوا وَمَوِي بُرُوسٍ نِي دَلَّ لَكَ يَدُّ اِدْلُومَلْ اَلَيْلِ

(Яна) ўша таваллуд кечаси дини Исломга ҳурсандчилик, шоду-хуррамлик зиёда бўлди.

ءَأَسَّ نَلْ اَلَنْتَ مَلْ اَمْرًا حَفَّ نَمْرَبْ وَتَنْبَا وَغَضَّوْبَ تَلَّ اَنْ مَوِي

Ваҳбнинг қизи (Омина) Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васал- ламни дунё келтирган куни дунё аёллари етмаган фахр-ифтихорга етди.

ءَأَزْدَعْلَامُ يَرْمُ لُبَقُ تَلَمَحُ مَلَضُ فَأَبَاهُ مَوْقُ تَتَاوُ

Қавмига олдин покдомон Марям дунёга келтирган (Исо алайҳис- салом, балки олдин ўтган пайғамбар алайҳимуссаломлар)дан кўра афзал зотни дунёга келтирди.

ءَأَبَاوُ مَوْهَيْلَعُ لَأَبَاوُ رِفْ كُ لَلِ عِلَاطُ يَفُ هُنَمَ نَاكُ دِلُومُ

Бу туғилиш куни куфр қисматига (битилган) катта ғам ва тузал- мас вабо эди.

ءَأَنَّهُ لَأَقَحُ وَيَفَطُ صُ مَلُ دِلُ وِدَقُ نَأِ فِ تَأَوَّهُ لَأِ يَرْشُ بَ تَلَأَوَتَاوُ

Хотифдан Мустафо туғилиб, фараҳ қарор топганлиги хушхабари биринкетин янграрди.

عَادَهُ لَلِ اَعْدَامُ - اَنْ يَلَعُ رُكُ شَلِ اَبَجُ وَاَعَادُوا لَتِ اِي نَثُ م - اَنْ يَلَعُ رُ دَبَلِ اَعَلَطُ

اِيَّ اَبَحَرَمُ - اَنَّهُ دَمُ لَأِ تَفَرَّشَ تَائِجُ *عَاطُ مَلُ اِرْمُ اَلِ اَبَ تَائِجُ - اِنِّي فُ تَوُعُبَ مَلُ اِ اَهُ يَأُ عَادَ رِيَّ خُ

Бизга “Санийятул вадъ” водисидан бадр ойи (каби Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам) келдилар. Модомики Аллоҳга чақирувчи чақирар экан, бизларга шукр қилиш лозим бў- лади. Эй бизларга (пайғамбар этиб) юборилган зот! Итоат қилина- диган ишни келтирдингиз. Мадинага ҳуш келдингиз, эй, чақирувчи- ларнинг яхшиси!

Баъзи кишилар “Ва муҳаййан” нинг ўрнига “Толаъал бадру”ни ўқий- дилар.

يَبُ وُطَفُ ةِي وِرَ وِ ةِي اَوُرُ وُودُ ةِي مِ اِي فَي رِ شَلِ اِ وِدَلُومُ رُكُ ذَنْ عَمَ اِي قُلُ لَأِ نَسَحَ تَسَا دَقُ وَا اَدَهُ اَمَ رَمُ وِ مَ اَرَمُ ةِي اَعُ مَلَسَا وِ ةِي لَعُ هَلِ لَأِ يَلَصُ هُمُ يَطَعَتَ نَاكُ نَمَلُ

Буни билинг! Чуқур тафаккур ва ривоят соҳиблари бўлган уламолар мавлиди (туғилиши) шарифлари зикр қилинганида, туриб қўйишни чиройли санадилар. Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васалламга ҳурмат-

эхтироми юксак чўққида бўлган кишига Тубо бўлсин!? (Туриш тўғрисидаги гаплар юқорида ўтди.)

كِرَابٍ وَّوَمَّسَوِّصٌ مَّهَلِّلٍ مَّيْلَسَتِ وَوَالصَّوْمِ يَدَشِ فَرَعَبَ مَّيْرَكُلَّ اَلرَّبِّ قٌ مَّهَلِّلٍ رَّطَعِ
هَلَّ عِ

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васал- ламнинг қабри шарифларини хушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

О Л Т И Н Ч И А Т Р

ТУҒИЛИШ

ءَامَّسَلَّ اَلَّيْلُ اُسُّرَّ اَعْفَارِ ضَرَّ اَلَّيْلَ عِ هَلَّ اَعْوَا مَّسَوِّصٌ وَّوَالصَّوْمِ يَدَشِ فَرَعَبَ مَّيْرَكُلَّ اَلرَّبِّ قٌ مَّهَلِّلٍ رَّطَعِ
رَّئِ اَسَّيْلَ عِ هَرْدَقِ عَغْفَرِ اَلَّيْلُ اَرِي شُمَّ وَّوَالصَّوْمِ يَدَشِ فَرَعَبَ مَّيْرَكُلَّ اَلرَّبِّ قٌ مَّهَلِّلٍ رَّطَعِ

Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васаллам икки қўлини ерга, бошларини эса чексиз осмонга қаратганча гўё мартабаси олий, борлиқдаги бошқа (кимсалар(дан қадри баланд бўлишига ишора қилгандай (сажда қилган ҳолида) дунёга келдилар.

هَلَّ اَعْوَا مَّسَوِّصٌ وَّوَالصَّوْمِ يَدَشِ فَرَعَبَ مَّيْرَكُلَّ اَلرَّبِّ قٌ مَّهَلِّلٍ رَّطَعِ

У зот (ҳаммининг наздида) табиати, хулқ-атвори чиройли, маҳбуб (севикли) эдилар.

هَلَّ اَعْوَا مَّسَوِّصٌ وَّوَالصَّوْمِ يَدَشِ فَرَعَبَ مَّيْرَكُلَّ اَلرَّبِّ قٌ مَّهَلِّلٍ رَّطَعِ

Онаси Абдулмуттолибга (одам жўнатиб) чақиртирди. Абдулмут -толиб эса Каъбани тавоф қиларди.

هَانُم رُوْرُس ل ن م ع ل ب و ه ل ر ط ن و ا ع ر س م ل ب ق ا ف

(Хушхабарни эшитгач) шошилиб келдида,набирасига назар сол- ди. Шодликдан боши кўкка етди.

ه ي ن ل ل ص و ل خ ب ا و ع د ي م ا ق و ا ر ع ل ا ل ب ع ك ل ل ه ل ح د ا و

Набирасини Каъбаи Муаззама (ичига)га олиб кириб, хулуси нийятлар ила дуои хайрлар қилди.

ه ا ط ع ا و ه ل ع ه ب ن م ا م ي ل ع ي ل ا ع ت ه ل ل ا ر ك ش ي و

Яратганга берган неъматларига шукроналар айтди.

ه ي ه ل ا ل ا ر د ق ل ل د ي ب ر ر س ل ا غ و ط ق م ا ن و ت ح م ا ف ي ط ن م ل س و ه ل ع ه ل ل ا ي ل ص د ل و و ا ن ي ع ه ي ا ن ع ل ل ا ل ح ك ب ه ل و ح ك م ا ن ي ه د ا ب ي ط

Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васаллам пок, хатна қилинган, илоҳий қудрат қўли билан киндиги кесилган ҳолда туғилдилар. Икки кўзлари июнат сурмаси ила сурмаланиб, ёғ суртилган, ҳушбўй ҳолда (дунёга келдилар)

ه ا و ت م م ر ك ا و ا د م ح م ه ا م س و م غ ط ا و م ل و ا و ه ي و س ل ا ي ل ع ب س د ع ب ه د ج ه ن ت ح ل ي ق و

Ривоятларда “бобоси роппа-роса етти кунлик бўлгандан сўнг хатна қилиб, валима (суннат) тўйи қилиб, (элга дастурхон ёзиб) таомлар улашиб, (чақалоққа) Муҳаммад деб исм қўйди ва жойини яхшилаб берди”, - дейилган.

Шарҳ: Еттинчи куни чақалоқ номидан қурбонлик сўйиб, хатна қилиб, катта зиёфат беради. Баъзилар Пайғамбаримизни хатна қилинган холда туғилганлар, деб айтишган. Аммо имом Заҳабий: “Расулуллоҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам етти кунлик бўлганларида боболари Абдулмуттолиб

хатна қилган, Муҳаммад деб исм қўйган ва қурбонлик сўйиб зиёфат берган”, деган ривоят” хатна қилинган ҳолда туғилган”, деган ривоятдан кучлироқ”, деган. Шунга биноан, мусанниф раҳматуллоҳи алайҳнинг иккинчи гаплари қувватлидир.

Юқоридаги саҳифада Омина онамиз ҳомиладорлик пайтларида, туғилажак фарзандини “Муҳаммад”,-деб номланиши айтилган Шунингдек, Абдулмутолиб ҳам тушида ўз сулбидан одатдагидан бошқа улуғ мақомга сазовор бўладиган фарзанд туғилишига ишорат этувчи ҳолатни кўрган экан. Икки тушнинг таъсирида ва келиннинг гапига биноан, Абдулмуттолиб набирасини “Муҳаммад” деб номлаган. Тарихчиларнинг такидлашларича, ўша вақтгача арабларнинг ичида фақат уч кишига Муҳаммад исми қўйилган экан. Бир гуруҳ кишилар бир подшоҳнинг ҳузурида бўлишибди. У аввалги китоблардан хабардор экан. Подшоҳ суҳбат давомида Ҳижоз томондан Муҳаммад номли пайғамбар чиқишининг хабарини айтибди. Меҳмонлар ичидан уч кишининг хотинлари ҳомиладор экан. Учовлари ҳам хотиним ўғил туғса, исмини Муҳаммад қўяман, деб ният қилишди. Уларнинг хотинлари ўғил туғибди. Фарзандларини яхши ният билан Муҳаммад деб номлабдилар. Улар қуйидаги кишилар экан: Муҳаммад ибн Сулаймон ибн Мужошеъ, Муҳаммад ибн Аҳижжа ал-Жаллоҳ ва Муҳаммад ибн Ҳимрон ибн Робиъалар. (“Ҳадис ва ҳаёт” 19-жуз, 64-бет;)

وَمَلَسَ وَوَلَّصَ مُحَمَّدًا مِمَّنْ لَسَتْ وَوَالَصَّ نَمَّيْ دَشَّ فَرَعَبَ مِمَّنْ رَكَّلَ الرَّبَّ قُمَّ لَلَّ رَطَّعَ
وَلَّعَ كَرَّابَ

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг қабри шарифларини ҳушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

Е Т Т И Н Ч И А Т Р

ТАВАЛЛУД ПАЙТИДАГИ ҒАРОЙИБОТЛАР

وَيَبِيغُ بِنَارِغَ وَوَقْرَاوْخَ مَلَسَ وَوَلَّعَ هَلَّ لَلَّ يَلَّصَ وَوَدَّالَ وَوَدَّنَ رَطَّو

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам таваллуд пайт- ларида ғайбий (ғайбга оид) ғаройиб, ғайриоддий (ҳодисалар) бўлди.

هَابَتْ جُمُومٌ وَيَلْعَاغُ تَهْلُجُ لَإِثْمِ مُنَابِّ أَمَّ الْعِوَاءِ وَهَتَّوْ بُنْ لَاصَّاهُ رَا

Мақсад нубувватга тайёрлаш, (туғилажак фарзанд) Аллоҳнинг ихтиёр қилиб, танлаб олган (охирги Пайғамбари) эканлигини билдириб, эълон қилиб қўйиш (эди).

هَيَّيْنَا طَيِّبِي لِسَالِسِ وُفْنِ لَأُووَدَ وَهَدَّرَمُ لَأَهْنَعُ دُرَّ وَأَطْفَحُ أُمَّس لَاتَدِّي زَف

Осмон муҳофазани оширди.(Кофир) жинлар, шайтоний нафс эгалари осмондан қувиб, ҳайдаб туширилди.

هَاقِرَمَ لِحَاحِ يَفِي مَيَّجَرُّ لِكِتَارِيَّيْنِ لَأُمُوجِّ لَاتَمَّجَرَو

Тушиш пайтида ўтли юлдуз парчалари билан тошбўрон қилинди.

هَيَّيْرُهُ زَلُّ أُمُجْنَانِ لِمَسَّوْ هَيَّيْ لَعُ هَلَّ لِيَّ لَصَّ هَيَّيْ لَاتَدَّتْ وَ

Нурли юлдузларнинг бари Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламга яқин бўлди.

هَابُّرَوَّ مَحَّخُ لَأَدَاوْ أَوْرُونُ بَاتَرَانَتْ سَاو

Нури билан Ҳарами шарифни пасту-баландликларини ёритди.

Шарҳ: Ибн Диҳя юлдузларнинг яқин бўлиши, туғилишни кечасида бўлишини тақозо қилади. Шунинг учун гап заифдир. Заркаший эса буни далил қилиш тўғри эмас. Нубувват замони хориқи одатга лойиқдир. Кундузи ҳам юлдузларнинг тушиши мумкин.

هَيَّيْرَصِيَّيْ قَوْلِ لِمَأْشَلِ لَأُرُوصُ قُ هَلَّ تَأْضَأُ رُونُ مَسَّوْ هَيَّيْ لَعُ هَلَّ لِيَّ لَصَّ هَيَّيْ مَحَّجَرَو

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламдан нур таралиб, (Шомдаги) Қайсар қасрларини ёритди.

هَانَعَمَوُهُرَادَةَكَمُحِاطِبِنَمَاهَارَف

(Ҳатто) Макканинг пастлик жойларидаги кишилар ҳам ўз уй-жойини кўрдилар.

هَآوَسَوُهُكَمَسَنَآوَرَشُونَأَغْفَرِيذَالِةَّيَوَرَسُكُلِلِئِنِّآدَمْلَابُنَآوِيإِلَّغَدَصْنَاو

Анушарвон баланд, мустаҳкам, пишиқ қилиб қурдирган (Ироқдаги) Кисро ҳукмдорлик қилаётган Модоин (шаҳри)даги айвонлар вайрон бўлди.

ةَّيَوُلُّغِلِلِهَاتَافُرُشُونَمُزُشَعَوُغَبَرَأَطَقَسَو

(Ўша кеча қаттиқ зилзила бўлиб) ўн тўртта (баъзи ривоятларда ўн иккита) юқори равоқи қулаб тушди.

هَارَعَوُهُبِأَصَآآمَلْوَهِلِئِنِّرَسُكُلِئِمْلَأُزِيَرَسَرَسُكَو

Содир бўлаётган нарсалар дахшатидан Кисрони тахти синди-рилди.

قَارَشِإَوِزِيَنُّمْلَاهَرَدَبِغُولُطِلِةَّيَسِرَافِلِلِكِلْآمَمْلَابُهُذُؤُبُغَمْلَأُنَآزِيِنَلِلِتَدِمَحَو
هَآيَحُم

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг муборак юзларининг нури мунаввар (тўлин) бадр (ойи каби) толеъсидан (шуласидан) Форс мамлакатадаги ибодат қилинадиган (юз йиллардан бери ўчмай келаётган) ўтлар ўчиб қолди.

ةَّيَمَّعِلِلِدَالْبَلِئِنَّمُقَوَنَآدَمَهَنِّيَبَتَنَآكَوَوَآسُهُزِيَحُبُتَضَاعَو

Сава кўлини суви кетиб қолди. У Ҳамазон (Хуросондаги шаҳар) ва Қум (Рой) шаҳарлари орасида жойлашганди.

Шарҳ: Кўл у жойга яқин бўлгани учун Соваҳ кўли деб ном олган.

هَآيْمٌ لِّكَيْتٍ تَأْتِيهِ رِيحٌ الْجَوِّ لَمَّا أُوْحِيَ وَمُفَكِّوَةٌ تَفْكَرٌ وَإِن تَنْفِرْ

Кўл қуриб қолди. Сабаби, ўша сувларнинг булоқлари селли мавжлар томчиларидан тўхтаганди.

وَأَن تَقُومَ فِيهَا كَلْبٌ أَوْ أَمْرٌ مِّنَ الْأَشْيَاءِ فَذَلِكُمْ شَأْنٌ وَمِنَ الْأَشْيَاءِ كَلْبٌ لِّمَنْ يَّهْتَدِ وَكَلْبٌ لِّمَنْ يُّضَلِّ وَمِنَ الْأَشْيَاءِ كَلْبٌ لِّمَنْ يُّنذَرُ

(Шомдаги) Самова водийсидаги (анҳор,кўлларда) сувлар тўлиб тошди. У олдин ташна одамнинг томоғини ҳўллагани (атига) бир томчи сув топилмайдиган қуруқ, қақраб ётган чўл эди.

وَأَن تَقُومَ فِيهَا كَلْبٌ أَوْ أَمْرٌ مِّنَ الْأَشْيَاءِ فَذَلِكُمْ شَأْنٌ وَمِنَ الْأَشْيَاءِ كَلْبٌ لِّمَنْ يَّهْتَدِ وَكَلْبٌ لِّمَنْ يُّضَلِّ وَمِنَ الْأَشْيَاءِ كَلْبٌ لِّمَنْ يُّنذَرُ

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам Маккадаги дарахтлари синдирилмайдиган, яшнаб турган ўсимликлари узилмай- диган, (ундай ишлар) ҳаром қилинган машҳур Иросда туғил дилар.

وَأَن تَقُومَ فِيهَا كَلْبٌ أَوْ أَمْرٌ مِّنَ الْأَشْيَاءِ فَذَلِكُمْ شَأْنٌ وَمِنَ الْأَشْيَاءِ كَلْبٌ لِّمَنْ يَّهْتَدِ وَكَلْبٌ لِّمَنْ يُّضَلِّ وَمِنَ الْأَشْيَاءِ كَلْبٌ لِّمَنْ يُّنذَرُ

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг туғилган йиллари, ойлари ва куни борасида сийрат уламолари томонидан турли сўзлар айтилган.

وَأَن تَقُومَ فِيهَا كَلْبٌ أَوْ أَمْرٌ مِّنَ الْأَشْيَاءِ فَذَلِكُمْ شَأْنٌ وَمِنَ الْأَشْيَاءِ كَلْبٌ لِّمَنْ يَّهْتَدِ وَكَلْبٌ لِّمَنْ يُّضَلِّ وَمِنَ الْأَشْيَاءِ كَلْبٌ لِّمَنْ يُّنذَرُ

Энг ишончли сўз, Аллоҳ таоло Ҳарами шарифни (Абраҳадан) ўз ҳифзу-ҳимоясига олган Фил йили, робиъул аввалнинг ўн иккинчи душанба куни

عَبَّاسٌ وَوَسَّكَ وَصَبَّ نِيْدَمَلَا نِمَ اَهِيْلُ ثَغَبِي مَسَوَّوْهِيْلَعُ هَلَلَا لِيْلَصَوَّ

Пайғамбаримиз соллаллоху алайҳи васаллам унга Мадинадан ҳадялар, кийим-кечаклар юбориб турар эдилар. Сувайба бу эҳти- ромларига лойиқ эди.

اَرَاوَّوْحِيْرُضَلَا نُوْنَمْلَا دِيْئَارَا هَلَلَكِّيْهَ دَرُوْنَا نَا يَلِيْ

Бу ҳол ўлим элчиси унинг жуссасини қамраб олиб, қабрга киргизгунча давом этди.

هَذَمُ نُبَا فَا لَخَلَا تَبْتَا تَمْلَسَا لِيْقَوَّ وَيْلَهَا جَلَا هَلَلَا هَلَلَا مَوْقِيْ نِيْدِيْلَعَلِيْقَوَّ هَا كَحَوَّ

(Сувайба) жоҳилият жамоаси қавмининг динида ўтганлиги айтилган. (Бошқа ривоятларда эса) мусулмон бўлганлиги айтилган. Ибн Мандах хилофни (батафсил) ҳикоя қилинганлиги собит бўлган.

عِيْدُ سَلَا هَلَلَا حُفَا لُفَا هَلَلَا عَضْرَا مُث

Сўнгра Саъдийя қабиласидаги навқирон Ҳалима эмизди.

هَابَاوْ هَوْرُقِفَلَا هَلَلَا دِيْ دَتِيْ مَوْقَلَا نِمْلُ كَدَرُوْنَا كَوَّ

Қабилаларнинг ҳаммаси Ҳалимани камбағаллигидан унинг кўкрак (сут)ини рад қилдилар.

يَشَعْلَا لَبَقَلَا حَمْلَا دَعَبَا هَلَلَا شِيْعَبَا صَحْأَف

Уларнинг уйига ана шу куннинг ўзидаёқ) кеч кирмасдан илгари яшаш (қийинчиликдан халос бўлиб) баракалар кирди.

هَلَلَا خَا لَلَا نَبَلَا وَ اَمُهْنَمُ نِيْمَلَا هَلَلَا دَرُوْنَا دَرُوْنَا دَتِيْ دَرُوْنَا

Ҳалиманинг кўкрагидан (Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламни эмизганлиги баракасидан) унинг кўкраги дур каби оппоқ сутга тўлиб (оқди), ўнг кўкрагини Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам, чапини (эса) икки акалари эмарди.

هَيَّيْ غَرَقَ فُلًا وَأُولَآئِهِ لَدَعَبٌ تَحَبَّصًا

Оч-наҳорлик, камбағалликдан кейин бой бўлиб кетдилар.

هَآيَّ شَلَّوْا هَآيَّ دَلُّ فَرَّاشَ لَاتَنَمَسَّوْ

Уларнинг туяси ва қўйлари семирди.

هَيَّيْ نَرَوُوهُ مَلُومٌ لُّكْ أَوْ بِنَاجٍ نَعَبَاجٍ نَآ

(Хонадонидан эса) бало ва мусибатлар узоқ бўлди (ариди).

هَآشَّوْ وَوَيَّيْنَهَآ أَوْ شَيْعَ دَرُبٌ دُعَّسَ لَآ زَرَّطَ وَ

Бахт-саодат Ҳалиманинг либосини лаззат (ва барака) нақшлари билан бегади.

كِرَابٌ وَوَمَّسَّوْ لَصَّ مَّهَلَّ لَآ مَيَّ لَسَّ تَوَّالَصَّ نَمَّيَّ دَشَّ فَرَعَبٌ مَّيَّ رَكُّ لَآ هَرَبَقٌ مَّهَلَّ لَآ رَطَّعَ هَآيَّ

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васал -ламнинг қабри шарифларини ҳушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

Т Ў Қ Қ И З И Н Ч И А Т Р

УЛҒАЙИШ ДАВРИ ВА КЎКРАК ЁРИЛИШ ҲОДИСАСИ

هَيْنَابَرَّةَ اَنْ عِبَرَةٌ شَلَا فِي بَصَلَا بَابِ شَرْمُو لِي فِي بَشَايَ نَاكُو

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам Раббоний ёрдам (иноят) ила бир кунда бир ойлик улғаяр эдилар.

رُوَّ شَلَا نَمَّ عَسَتْ فِي تَيَّوَقَّ وَ سَمَّخَ فِي يَشَمَّ وَ ثَالَثَ فِي هَيَّ مَدَّقَ يَلَعَمَ أَقَوَّ
هَأَوْقَطُنَّ لِحَصَفَب

Натижада уч ойлик бўлганларида той туриб, беш ойлик бўлганларида юра бошладилар. Тўққиз ойлик бўлганларида эса фасих нутқда (равон сўзлай) бошладилар.

هَيَّ وَمَدَّقَ قَلَعُ هُنَّ أَحْرَأُ أَوْ هَيَّ دَلَّ فِي رَشَلَا هَرَدَصَنَّ كَلَّمَلَا قَشَوَّ

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам Ҳалиманинг ҳузурида эканлигида икки фаришта муборак кўкракларини ёриб, ундан (шайтоннинг насибаси) қора қонни олиб ташладилар.

هَالَسَغَجَّ لَثَلَابَ وَ نَاطِيَّ شَلَا طَحُّ هُنَّ أَلَزَأُ وَ

Шайтоннинг насибасини олиб қор билан ювдилар.

هَامَتَّ خِوُّوْبُّنَّ لِمَتَّ اَخَبَّ وَ هَاطَاخُ مَثَّ هَيَّ نَامَّ يِي نَاعَمَّ وَ هَمَّ كَحُّ هَالَمَّ وَ

Қалбини ҳикмат, иймон маъноларига тўлдириб, маънавий ип билан тикиб қўйдилар. Ва уни хотами нубувват билан муҳрладилар.

هَيَّ رِيَّ حَلَلَا هَمُّ هَتَّمُّ نَمَّ فَلَ اَبَّ حَجَّ رَفُّ هَانَزَوَّ وَ

Фаришта уни вазнлаганда энг яхши умматнинг мингтасидан оғир келди.

هَابَّ صَلَّ اَحَّ نَمَّ فَاصَّ وَ اَلَّ لَمَّ كَأُ يَلَعَمَّ لَسَّ وَ هَيَّ لَعُ هَلَلَا يَلَّ صَ اَشَنَّ وَ

وَمَلَسَ وَوَلَّصَ مُؤَلَّلًا مِيْلَسَتْ وَوَالَصَّ نَمَّيْدَشِ فَرَعَبَ مَيْرَكُّلًا رَبَقَ مُؤَلَّلًا رَطَعِ
وَالَعَلَّكَ رَابِ

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васал- ламнинг қабри шарифларини ҳушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

Ў Н И Н Ч И А Т Р

ТҮРТ, ЙИГИРМА ТҮРТ ЁШ ОРАЛИГИДАГИ МУҲИМ ВОҚЕАЛАР

وَالصَّوَابُ لِيَوْمِ الدِّينِ وَالصَّوَابُ لِيَوْمِ الدِّينِ وَالصَّوَابُ لِيَوْمِ الدِّينِ وَالصَّوَابُ لِيَوْمِ الدِّينِ
وَالصَّوَابُ لِيَوْمِ الدِّينِ

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам тўрт ёшга етганларида онаси (кейинчалик ҳижрат қилиб ,иккинчи ватанларига айланган) Мадинаи Мунавварага олиб борди.

Шарҳ: Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам тўрт ёшга етганларида онаси вафот қилди. Сийрат китобларида бу борада турли хил ривоятлар келтирилган. Олти ёшга тўлганда дейилган ривоят энг саҳиҳи ҳисобланади.

وَالصَّوَابُ لِيَوْمِ الدِّينِ وَالصَّوَابُ لِيَوْمِ الدِّينِ وَالصَّوَابُ لِيَوْمِ الدِّينِ وَالصَّوَابُ لِيَوْمِ الدِّينِ

Қайтаётиб (Омина) Абво ёки Жаҳунда тоғлик жой атрофида вафот қилди.

وَالصَّوَابُ لِيَوْمِ الدِّينِ وَالصَّوَابُ لِيَوْمِ الدِّينِ وَالصَّوَابُ لِيَوْمِ الدِّينِ وَالصَّوَابُ لِيَوْمِ الدِّينِ
وَالصَّوَابُ لِيَوْمِ الدِّينِ

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламга қараш хизматини кейинчалик мавлоси (озод қилган қули) Зайд ибн Ҳорисага турмушга берган (асли) Ҳабашистонлик Умму Айман (исми Барака бинти Саълаба) ўз

зиммасига олди.

هَيُّرُ يَلْعَاوُ هَلَّ قَرَوُ هِيْلُ هَمَّضَفِ بِلْطُمْلَاذَبَعِ يَلْعَاوُ هَلَّخْدَاوُ

Умму Айман Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг амакиси Абдулмуттолибни олдига олиб борганида бағрига босди. Меҳр кўрсатди. (Ўз фарзандларидан ҳам кўра) зиёда эҳтиром кўрсатди.

هَالَاوُ هَرَّقُوْ نَمَلِخَّ بَخَبَفِ امَّيْطَعَا انْأَشَلْ آدَهْ يَنْبِلَّ نِلْأَقَوُ

Бу фарзандимни шаъни улуг, мартабаси баланддир. Ким уни ҳурмат қилиб, дўст тутса, офарин, тасанно бўлсин деб қўйди.

يَدْتَعَا فَا دَغَامَ آرِيْثَكَ وَ هِيْبَالُ هُسْفَنَ طِقَّ اشْطَعَا لَوَا عُوْجُ هَابِصِ يَفُ كُشَاتَ مَلَوُ هَا فَكَفَ مَزْمَزَ آءَامَ

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг (яхшиликлардан) ман қилувчи нафслари ёшлигида (катта бўлганларида ҳам) харгиз очлик ва ташналиқдан эътироз қилмади. Кўпинча бориб замзам суви билангина нонуша қилар, унга кифояланардилар.

قِيْقَشِ بِلْأَطُوْبَا هَمَّعُ هَلْفَكَ هِيْنَمَلَا أَيِاطَمِ بِلْطُمْلَا دَبَعَا دَجَّ ءَانَ فَبُ تَخِيْنُ أَمَلَوُ هَلْ لَلْأَذَبَعَا هِيْبَا

Абдулмуттолибнинг (уйи) саҳнасидан ўлим уловлари овози эштилганда, амакиси, отаси Абдуллоҳни туғишган акаси Абу Толиб, Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламни ўз кафиллигига олди.

هَابَرَوُ نِيْنَبَلْأَوْسْفَنَلَا يَلْعَاوُ هَمَّذَقُ وَ هِيْمَحَ وَ هَمَّهَ وَيِوَقْدِمَزَعَبِ هَلْأَفَكَ بَمَاقَفِ

(Ёвдан) ҳимоя қилиш, олий ҳиммат кўрсатиш, кучли матонат ила кафиллик қилди. (Амакиси) Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг ўзи ва фарзандларидан муқаддам қўяр эди. Чиройли тарбия қиларди.

عَبَّاسٌ مِّنْ آلِ دَاوُدَ الَّذِي فَطَرْنَا لَهُ حَنَافً وَأَنزَلْنَاهُ فِي الْقُرْآنِ حَقًّا وَنُورًا

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам ўн икки ёшга етганларида, амакиси Абу Толиб жиянини Шом шаҳрига олиб борди.

وَأَنزَلْنَاهُ فِي الْقُرْآنِ حَقًّا وَنُورًا

Роҳиб Баҳийро (Буҳайро) аҳли китобларнинг Таврот, Инжил каби муқаддас китобларида жамлаган ва ўрганган илмлари натижасида у зотни таниди.

وَأَنزَلْنَاهُ فِي الْقُرْآنِ حَقًّا وَنُورًا

“Мен уни оламларнинг саййиди, Аллоҳнинг расули ва пайғам- бари деб биламан”- деди.

وَأَنزَلْنَاهُ فِي الْقُرْآنِ حَقًّا وَنُورًا

Дарахтлар, тошлар у зотга таъзим қилади. Булар фақатгина тоат-ибодати кўп пайғамбаргагина таъзим қиладилар.

وَأَنزَلْنَاهُ فِي الْقُرْآنِ حَقًّا وَنُورًا

Биз самовий қадимги китобларда ҳам у зотнинг сифатларини топамиз.

وَأَنزَلْنَاهُ فِي الْقُرْآنِ حَقًّا وَنُورًا

(Сўзини тасдиқлаш мақсадида) икки кураги орасида нур таратиб, олий бўлиб турган нубувват муҳри бор деди.

وَأَنزَلْنَاهُ فِي الْقُرْآنِ حَقًّا وَنُورًا

Амакисини яҳудий дини аҳллари (зараридан) хавфсираб, уни Маккага олиб кетишга буюрди.

هَارِصُ بَسِّدَقُ مَلَامِش لَانِمْ زَوَاجِي مَلَّ وَهَبَ عَجَزَف

Муқаддас Шомга етмасданоқ (ярим йўлдан) Бусрога қайтдилар.

وَمَلَّ سَوَّوَلَّ صُمَّة لَلَا مِي لَسَتَّ وَوَالَّ صَوْمِي دَشِّ فَرَعَبَ مِي رَكُّ لَلَا رَبَقُ مُمَّة لَلَا رَطْعُ
هَلَّ عَكْرَابُ

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васал -ламнинг қабри шарифларини хушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

Ў Н Б И Р И Н Ч И А Т Р

БУСРОГА САФАР

هَيْتَ فُلَّ عَجِي دَخَلِي رَاجَتِي فِي رِصْبِي لِي رَفَّاسٌ نَسَنِي رَشَعٌ وَسَمَّخَ لَبَّامُ لَو

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам йигирма беш ёшга етганларида, гўзал, навқирон Хадича онамизнинг тижорати сабаб Бусро шаҳрига сафар қилдилар.

هَانَعَ أُمَّبُ مَوْقِي وَهُمُ دَخِي رَسِي مِ أُمَّ الْغُ عَمَّو

У зот билан Хадича онамизнинг ғуломи Майсара (ҳам) бор эди.У Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламга қасд қилган ишларида ёрдам (кўрсатиб), хизматларида бўлар эди.

هَيْنَ أَرْضِ نَلَّ بِهَارِ أَرْوُطِ سَنَدَ عَمَّوَصِي دَلِي رَجَشَاتِ لَزَنَ وَ

Насронийлар роҳиби Настуронинг ибодатхонаси олдидаги дарахт тагига (дам олиш учун) тушдилар.

سَيَبَنُّ الْإِطْقَةَ رَجَّ شَلَّ إِهْدَهَ تَحْتَ لَزَنَ امَّ لَاقَ وَ هَاوَا وَ فِرَاوُلَا إِهْلَطَ هَيْ لَ لَامِ ذِي هَفَرَعَفْ
هَابَحَ وَلِئِضْفَلَابُ هَلَلَا هَصَّخَ دَقُّ لُوسَرَرَا وَ هَيْ قِنِي تَافِصُودُ

Настуро устида соябон қилиб қуёш иссиғидан кенг кўланка қилган (булутлар) соясини (кўриб), у зотни таниди.

“Бу дарахтнинг тагига (дам олиш учун) тушган киши пок сифатли пайғамбар, Аллоҳ таоло гўзал фазилатлар билан сийлаган расул экан-ку”, - деди.

هَي فَخْلُ لَامَ الْعَلَّ لَّ ارَاهُ ظُتْ سَا هُ زُمُ ح هَيْ نِي عِي فَ أ ه رَسِي مَل لَاق مَث

Сўнгра (Настуро) Майсарага махфий аломатларни зоҳир қилиш учун: - “Икки кўзида қизиллик борми?” - деди.

هَاحَا وَ وَ هَنَ ظَا م هَيْ دَلَّ قَحَفَ مَعَنَبُ هَبَا جَا فَا

-“Ҳа”, -деб жавоб қайтарди (Майсара). Настуронинг кўрган нарсалари ҳақиқат бўлиб чиқди.

هَمَزُكَ أ نَّمُّ هَنَ إِفَّ هَيْ وَ طَ نِ سَحَ وَ مَزَعِ قِصَبُ هَعَمُ نُنُكَ وَ هَقْرَافُتَ أَلَّ ه رَسِي مَل لَاق مَث
هَابَتُ جَا وَ هُوُّ بِن لَاب ي لَاعَتُ هَلَلَا

Кейин эса, Майсарага:

“Ундан ажрамагин. Чиройли ният, содиқ мақсад ила унинг хизматида бўл. Чунки У зотни Аллоҳ таоло пайғамбарлик ила мукаррам қилган, (башарият ичидан) танлаб олган”, - деди.

هَيْ لُ عِي فِي هَوْسَنَ نِي بَ ي هَوَّ أَلَّ بَقُومُ هَجَّ ي دَحُ هُ تَ أَرَفَ هَكَّ م ي لَ دَا ع مَث

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам (ва Майсара) Маккага қайтди(лар) . Ҳадижа розияллоҳу анҳо хона ичида аёллар орасида улов устида келаётган Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламни кўрди.

هَالطَا دَقْسَمُّ شَلْحَضُ نَم فَي رَّشَلْ هَسْ أَرْ يَلَعْنَ اَلْ مَو

Муборак бошлари узра икки фаришта қуёш иссиғидан соя қиларди.

نَم هَيْ دَلْ عَدُوًّا وَبِهَارْلَا هَلْ اَقْ اَمَبَو هُوْلُ كَرْفَسْ لَا يِفْ كَلْ اَذْ يَرْ هَنْ اَبْ هَرْ سَيْ مْ اَهَرْ بَحْ اَوْ
تْ اَرْ اَمَبْ هَرْ جِي دَجَلْ نْ اَبَفْ هَمْ نَو اَهْ خَبَرْ هَرْ اَجْتَلْ اَكْلْتْ يِفْ هَلْ لْ اَفْعَ اَضْوَهْ يَصْوُلْ ا
هَيْ رَبِّ لْ اَلْ لْ اَلْ a

Майсара Хадижа онамизга ана шу (соя)ни бутун сафар давомида бўлганини, роҳиб айтиб берган нарсаларни, роҳибни ўзига (Майсарага) қилган васиятларини, тижоратларида Аллоҳ таоло фойдани зиёда ва ортиқ қилганини айтиб берганида, Хадича онамизга кўрган, эшитганлари натижасида (муборак) зот Аллоҳни бутун мавжудотларга расули эканлиги равшанлашди.

هَي رَّ بِي طَهَبِ نَامِي اِلْ اَنْ مُمُ شَتَلْ اَوْ سَفَنْ يَلْ اُتَبَطَحَفْ

Пайғамбаримиз соллоллоҳу алайҳи васалламга ёқимли иймон бўйини ҳидлаш учун ўзига совчи қўйдиришини истади

نِي دَوَلْ ضَفَلْ اَهِي فِ اَوْ بَعَرْفْ هَيْ قُتْلَا هَرْ بَلْ اِهْ هَهْ هَيْ لْ اُتَعَدْ اَمَبْ هَمْ اَمْعَا رَّبْحَ اَفْ
اَوْ هَيْ مَوْ قُلْ اَنْ مُمُ لْ كَبَسَحْ وِلْ اَمْ وِلْ اَمْحَوْ

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам покиза, барча яхшиликларни ўзида жамлаган Хадижа онамиз талаб қилган нарсаларни амакисига айтдилар. Хадижа онамизни фазилатлари, дини, чиройи, моли, ҳасабига рағбат қилди. Ҳар бир қавм (эса) Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламни яхши кўрар эди.

دِمَ اَحْمَبْ هَلْ لْ اَدِمَحْ نْ اَدْعَبْ مَلَسَوْ هَيْ لَعْ هَلْ لْ اَلْ صَهْ يَلَعْ يَنْ تْ اَوْ بِلْ اَطُوبْ اَبَطَحَوْ
هَيْ نَسْ

Шарҳ: Икки томон тўйга рози бўлди. Пайғамбаримиз соллоллоҳу алайҳи васалламнинг амакиси Ҳамза розияллоҳу анҳу совчи бўлиб борди.

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам ўттиз беш ёшга кирганларида қурайшликлар Каъбани қайта қуришга киришдилар. Зеро, (Маккага кираверишдаги) Абтоҳ деган жойдан сел келиб, унинг деворлари ёрилиб, (таъмир талаб) бўлиб қолганди.

Шарҳ: Қурилиш нопок пуллар аралашмаган ҳалол, покиза пуллар эвазига бўлди. Қурилиш ҳамжихатлик билан бошланди.

هَجَرَ وَوَعَدَ دَارَ الْكُفِّ دُونَ الْحَرَجِ لِيَفِ اَوْعَزَانَ تَو

Ҳажарул асвадни жойига қўйишга (навбат) келганда, ҳар бир қабила (бу шарафли ишни ўзига бўлишини) хоҳлар, орзу қилар (натижада) ўртада низога бордилар.

هَيَّبُ صُعْلَاتِ يَوْقُولَاتِ قُلَيْلِ عِ اَوْفَلَ اَحْتَوْ لِقُولِ اُولِي قَوْلِ مُطْعَو

Гап- сўз кўпайди. Уруш қилишга қасам ичдилар. Қабилалар орасида адоват кучайди.

هَانَ اَوْ بِيْ اَصْرِيْ اَرِيْ ذِي لِيْ رَمَّ اَلَا اَوْضَوْفَ وَاَصْنَانِ اِلَى اَوْعَادَتِ مُث

Бир-бирларини инсофга чақирдилар. Ишни тўғри фикр юритувчи, шошилмасдан (одилона ҳукм чиқарувчи) кишига топши- ришни келишиб олишди.

هَيَّبُ يَشِيْشِ لِيْ اَنِّ دَسَّ لِيْ اَبَابِ نَمْرٍ لِحَادِ لِّوَأَمْ كَيْ حَتَّ بَمَ كَحَف

“Бас, Саданатуш-шайба эшигидан биринчи бўлиб кирган киши ҳукм қилсин (дейишди)”.

هُلْبَقَنَ اَنْ لُّكُوْنِيْ مِ اَلَا اَدَهْ اُولَاقِفِ لِحَادِ لِّوَأَمْ لَسَو. هَيْلَعُ هَلَلِ اِيْلَصِ يِيْ نَلَا نَا كَف
هَيْلَوُوْ مِ لِمُ اَلَا اَدَهْ يِيْ فَمِ كُحُ لِحَادِ اَبْحَاصِ نَوُكَيِ نَا هُوْضَرُ مِ هَنَّا بْ هُوْرَبْحَ اَوْ هَا ضَرَنَو

Эшикдан биринчи (пайғамбарлиги кутилаётган зот) Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам кирди. (У зотни кўриб ҳамма хурсанд бўлди. Бир овоздан): “Бу Амин-ку! Рози бўлдик. (Ҳукмини) қабул қилдик”(дейишди). Бу

жанжалли ишда Пайғамбаримиз соллоллоҳу алайҳи васал- ламни (адолатли) ҳукм соҳиби ва иш бошчи бўлишига розилик- ларини изҳор қилдилар.

هَاقَتُومَ يَلِإِاعِيَمَجُلُئِأَبَقُولُةَعَفَرَتَنَإَرَمَأُمُثَبَوَثِيَفَرَخُجَلِغَضَوَف

Ридоларини олиб келишга амр қилдилар. Унга тошни қўйдилар. Ҳар бир қабиладан (бир вакил) ридо четидан ушлаб тошни ўз жойигача олиб боришга амр қилдилар.

ةَيَنَبَلِأَكِيَتَاهَنَنُكُرُومَؤَرَقَمِيَلِإُهُوَعَفَرَف

Каъбани (жанубий шарқий) рукни томонидан ўз жойига кўтар- дилар.

هَانَبَوَنَإَلِوَعَضُومِيَفِةَفِيَرُشَلِوَدِيَبَمَلَسَوِةِيَلَعُهَلِإِيَلِصُهُعَضَوَو

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам ҳажарул асвадни ҳозирги бино бўлган жойига муборак қўллари билан қўйиб қўйди-лар.

وَمَلَسَوَلِصُمُهُلَلَاِمِيَلَسَتَوِةَالِصَمِيَدَشَفَرَعَبَمِيَرَكُالُهُرَبَقُمُهُلَلَاِرَطَعِةِيَلَعُكَرَاب

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васал -ламнинг қабри шарифларини ҳушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

Ў Н У Ч И Н Ч И А Т Р

ВАҲИЙ, НУБУВВАТ ВА РИСОЛАТ ҲАҚИДА

يَوَدُّ لَوْ أَقْبَلُ قَفْوًا يَلْعَنُ سَنَسَنُ عُبْرًا مَّسْوِيَةً لَعَلَّ يَلْصُقُ لَمَكًا لَوْ
هَامَّ حُرْبٌ مُمَّعًا فَرِيْدًا وَوَأَرْيَدُنَّ وَوَأَرْيَدُنَّ وَوَأَرْيَدُنَّ وَوَأَرْيَدُنَّ

Аҳли илмларнинг наздида энг тўғри (энг ишончли) сўзларга қараганда, Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам қирқ ёшга тўлганларида, Аллоҳ таоло бутун оламларга Башир (жаннат ҳушха- барларини берувчи) Назир (дўзахдан огоҳлантирувчи) раҳмати билан чулғаб оладиган (Пайғамбар) этиб юборди.

يَعْلَمُ لَوْلَا فَدَا صِلَايُورْلَابِ رُشَّاءُ سَمَامَتِ يَلِئِدُبَّو

(Пайғамбарлик) олти ой бўлгунча (таъбир ва таъвилга муҳтож бўлмайдиган) очиқ ойдин, ҳақ тушлар билан бошланди.

هَانَ سَوَاءُ صِرْحُ بَصْرِ قَلْفِ لَثْمٍ تَعَاجِإِ أَيُّورِ يَرِيَالِ نَكَفِ

У зотга (кўринадиган) тушлар ҳудди жилвадор тонг ёруғидек (ўнгидан) келарди.

خَيْرَ صَبْرٍ كَلَّمْنَا هَاجَفِي الْإِيْلَ عِيْرَشَبِ الْيُوقِلِ أَنْ يَرْمَتِ أَيُّورْلَابِ إِئِدُبَا أَمَّنَا
هَاقُ هَاقُ هَاقُ هَاقُ هَاقُ هَاقُ هَاقُ هَاقُ هَاقُ هَاقُ

Албатта башариятнинг энг кучлисига синов машқи тариқасида (туш) кўриш билан бошланди. Чунки фаришта (Жаброил) ногаҳон пайғамбарликни олиб келганда, кучли (бардоши ҳам) дош бера олмас эди.

خَيْرَ صَبْرٍ هَاتَانَا يَلِئِدُبَّو عِيْرَشَبِ الْيُوقِلِ الْيُوقِلِ الْيُوقِلِ الْيُوقِلِ الْيُوقِلِ
هَاقُ هَاقُ هَاقُ هَاقُ

Сўнгра у зотга ёлғиз қолиш маҳбуб бўлиб қолди. Очиқ ҳақиқат (ваҳий, Қуъони карим) нозил бўлгунча, Ҳиро ғорида бир неча кеча (таханнус ибодати-ғорда ўтириб руҳий покланиш одати) ибодат қилар эдилар.

يَعْلَمُ لَوْلَا فَدَا صِلَايُورْلَابِ رُشَّاءُ سَمَامَتِ يَلِئِدُبَّو

Ана шу (Қуръони Карим нозил бўлган биринчи кеча) Рамазон ойининг Лайлатул қадр, кечаси душанба куни эди.

أَدَّبَ يَدُّ الْوَيْدِ وَمَرَّ شَوْمُ تَلْحِمْ نَامِثِلْ وَأَوْهَنْمَ نِيْزِشْ عَوَّعَ بَرَّأَلْ وَأَغْبَسَ لُؤْلُؤَ أَثْمِثْ وَهَآئِيْ حُمُّ رَدَّبِ هَيْفِ

Рамазон ойини еттинчи, ўн еттинчи ёки йигирма тўринчи куни ёхуд муборак юзлари ўн тўрт кунлик порлаган таваллуд топган ойларини (робиул аввал) саккизинчи куни эди деган гаплар ҳам мавжуд.

سَيَوْقٌ طَعَّ طَعْفِئِرَاقِبِ أَنْ أَمَّ لَاقِفَ أَرْقَا هَلْ لَاقِفِ

Одатларидек Ҳиро ғорида эдилар. Фаришта Жаброил келиб: “Ўқи!” деди.

“Мен ўқувчи эмасман”, дедилар. У пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламни ўзига қаттиқ тортди.

هَيِّنَاتٌ طَعْفِئِرَاقِبِ أَنْ أَمَّ لَاقِفَ أَرْقَا هَلْ لَاقِفِ طَعْفِئِرَاقِبِ وَأَوْهَنْمَ نِيْزِشْ عَوَّعَ بَرَّأَلْ وَأَغْبَسَ لُؤْلُؤَ أَثْمِثْ وَهَآئِيْ حُمُّ رَدَّبِ هَيْفِ

Сўнгра (қўйиб юборди яна): “Ўқи” деди. “Мен ўқувчи эмасман”, дедилар. У Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламни иккинчи марта тутиб ўзига торди. Ҳаттоки Пайғамбаримизга қийинчилик етказди.

هَيِّنَاتٌ طَعْفِئِرَاقِبِ أَنْ أَمَّ لَاقِفَ أَرْقَا هَلْ لَاقِفِ طَعْفِئِرَاقِبِ وَأَوْهَنْمَ نِيْزِشْ عَوَّعَ بَرَّأَلْ وَأَغْبَسَ لُؤْلُؤَ أَثْمِثْ وَهَآئِيْ حُمُّ رَدَّبِ هَيْفِ

Сўнгра (қўйиб юборди яна): “Ўқи” деди. “Мен ўқувчи эмасман”, деди. Учинчи марта ўзига торди.

Бу (зоҳирий ҳамда ботиний аъзолари, қолаверса қалби) бутун вужуди билан тезда йўлиқиб, жидду-жаҳд, ижтиҳод ила рўбарў бўладиган, қабул қилиб, фаҳмлаб оладиган нарсаларига юзланиш учун (эди).

كَيْتَاهِ قَاشْتُنَا يَلِإِقَاتِشَيْلِ أَرْهَشَ نِيْثَالِثْ وَأَنْيِنَسَ ثَالِثِ يُحْوَلَا رَتَفِ مِثْ هَيِّنَاتٌ طَعْفِئِرَاقِبِ أَنْ أَمَّ لَاقِفَ أَرْقَا هَلْ لَاقِفِ طَعْفِئِرَاقِبِ وَأَوْهَنْمَ نِيْزِشْ عَوَّعَ بَرَّأَلْ وَأَغْبَسَ لُؤْلُؤَ أَثْمِثْ وَهَآئِيْ حُمُّ رَدَّبِ هَيْفِ

Сўнгра ширин, ҳушбўй, ўта ёқимли бўйларини ҳидлашга муштоқ бўлиши учун ваҳий уч йил ёки олти ой узилиб қолди. (Мусанниф раҳматуллоҳи алайҳ ўта балоғатли сўзлар иштрокида ваҳий узилиб қолганлагини ва бу ҳикмат асосида бўлганини баён қилмоқдалар. Ваҳий оғир иш. Бир оғир иш кетма-кет такрорланаверса, қийинчилик туғдириши турган гап. Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламга енгиллик қилиш, қолаверса ваҳийга бўлган завқларини ошириш яна ваҳийдаги қўрқувни кетгазиш мақсадида ваҳий узилиб қолган.)

وَأَدَانَ وَأَوْبُلُي رُبِحُجْ هَءَاجَ فُ رُتُّدُمُ لَلِ أَيْ أَيَّ هَ لَ عَ تَ لَ زُنُ أُمُ ث

Кейин “Муддассир” (сураси) нозил қилинди. Жаброил алайҳис- салом уни олиб келди ва нидо қилди.

هَتَلْ أَسْرَ يَ لَ عَ مُدَّقُ تَلْ أَوْ هَ يَ قِ بَ أَسْ لَ لَ أَلْ نَ أَيْ لَ عَ دَ هَ أَ شَ مَ سَ رَ ابَ أَرْ قَا مُمُ دَقَاتِ يَ فِ نَ أَ كَ فِ هَ أَعَا دُ نَ مَ لَ رَ أَ شَ بَ لَ أَوْ رَ أَ دُّ نَ لَ ابَ

“Икроъ бисми Роббик”ни олдин нозил бўлиши, Исломга чақирган кишиларини дўзах (азоби)дан қўрқитиш, жаннат ҳушхабар- ларини бериш ила бўлган рисолатига муқаддам бўлганлигига далилдир.

وَ مُمُ لَ سَ وَ لَ صَ مُمُ هَ لَ لَ مَ يَ لَ سَ تَ وَ هَ لَ صَ نَ مَ يَ دَ شَ فَرَ عَ بَ مَ يَ رَ كُ لَ لَ هَ رَ بَ قَ مُمُ هَ لَ لَ رَطَ عَ هَ يَ لَ عَ كُ رَ ابَ

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васал -ламнинг қабри шарифларини ҳушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

Ў Н Т Ў Р Т И Н Ч И А Т Р

ИЙМОН КЕЛТИРИШ

عِيْقِيْ دِّصْلٍ اَوْ رَاعٍ لِّاِبْحِ اَصْرِكَ بٍ وُّبِ اِلْاِجْرَلِ اِنْمِ وَّبِ اِنْمِ اَنْ لِّوَأُو

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламга биринчи бўлиб иймон келтирган эркаклардан ғордаги соҳиблари Абу Бакр Сиддиқ розияллоҳу анҳу.

اِنْمَو هَا قِوَوُهٗ لَقِ اِبْرَاهِيْمَ لَمَّا تَبَايَعَهُ لِيَدْعُوهُ لِيُؤْمِنَ بِاٰلِهٰتِ رَبِّهِ وَيُنَاقِشَهُ فِي الْاٰدْيَانِ اِنَّ اِبْرَاهِيْمَ لَكَانَ صِدِّيقًا

Болалардан эса Али. Аёллардан унинг ёрдамида Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламни қалбларини бақувват қилиб (душманлардан эҳтиётлаган) сақлаган Хадижа онамиз бўлди. Мавлолардан (озод қилинган қул) Зайд ибн Ҳориса, қуллардан эса Аллоҳ йўлида Умайя азоблаган Билол бўлди.

هٰلَا وَاَمْرًا قِيْلَ لِيَا اِبْرَاهِيْمَ اِنْمَو هَا قِوَوُهٗ لَقِ اِبْرَاهِيْمَ لَمَّا تَبَايَعَهُ لِيَدْعُوهُ لِيُؤْمِنَ بِاٰلِهٰتِ رَبِّهِ وَيُنَاقِشَهُ فِي الْاٰدْيَانِ اِنَّ اِبْرَاهِيْمَ لَكَانَ صِدِّيقًا

Абу Бакр уни қулликдан озод қилиб, кўп инъомлар ҳадя қилди.

اِنْمَو هَا قِوَوُهٗ لَقِ اِبْرَاهِيْمَ لَمَّا تَبَايَعَهُ لِيَدْعُوهُ لِيُؤْمِنَ بِاٰلِهٰتِ رَبِّهِ وَيُنَاقِشَهُ فِي الْاٰدْيَانِ اِنَّ اِبْرَاهِيْمَ لَكَانَ صِدِّيقًا

Сўнг Усмон, Саъд, Саъийд, Толҳа, (Абдурроҳман) ибн Авф ва аммаси Софийянинг ўғли (Зубайр ибн Аввом Асадий Қуроший) ҳамда Сиддиқнинг тасдиқ қилиш шаробига қизиқтирган ва (ундан ичишни истаб чанқоғини қондирганлар) имон келтирдилар.

عِيْقِيْ دِّصْلٍ اَوْ رَاعٍ لِّاِبْحِ اَصْرِكَ بٍ وُّبِ اِلْاِجْرَلِ اِنْمِ وَّبِ اِنْمِ اَنْ لِّوَأُو

“Бас, сенга амр этилган нарсани юзага чиқар...” (Ҳижр, 94-оят)

оятни каримаси нозил бўлгунича Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам ва саҳобаи киромлар махфий ибодат қилардилар.

أَمْ ضُفْرَبَرَمَّ أَوْ مُتَهَلِّبِ أَعْيِي حُمُوقُهُمْ مَدْبُغِي مَلَّوْهَلِّبِ لِي لِقَوْلِ أَعْدَابِ رَهَجَفِ
عِي نَادِحَوْلَا يَوْس

Кейин халқни Исломга ошкора чақирдилар. Қурайш қабила-ларини (сохта) олиҳаларини айблаб, ваҳдониятдан бошқани тарк қилишга буюрганларида, Пайғамбаримиздан қавми узоқлашди.

فِ اَوْرَجَاهَفَنِي مِلْسُ مَلِّ اِيْلَعُ اَلْبَلِّ اَدْتَشَاوْ هَادَاوْ ؕ وَاَدْعَلْ اَبِ وَاَزْرَابُ مِ يَلَعِ اُوْوَرَجَتَفِ
مُوقَلِّ اَنَّمُ لُكْ ؕ بَاهَفِ بِلْ اَطُوْبُ اُ ؕ مَعِ ؕ يَلَعِ بَدَحِ وِ ؕ شِ اَجَّ نَلِ اِيْلِ اِسْمَخِ ؕ نَسِ
هَامَا حَتَّ وِ

(Мушриклар ўйлаб- нетмай) у зотга азият етказиш, душманлик қилишга журъат қилдилар. Муслмонлар устига (ёғилаётган) балолар шиддатли тус олди. Натижада (пайғамбарликни) бешинчи йили Нажоший (ҳукмдор Ҳабшистон) томон ҳижрат қилдилар. Аксар қабила дўқ-пўписалар билан қўрқитганда, амакиси Абу Толиб Пайғамбаримизга меҳр кўрсатиб, (душманлардан) ҳимоя қилди.

أَمْ اُوْعَرْقَا فِ يَلِّ اَعَاتِ هَلْ وَّقَبِ اَخْسُنْ مُثِ ؕ يَلِّ يَلِّ اِلِ اِتْ اَعَا سَلِّ اَنَّمِ ضَعَبُ مَا يَقِيْ هَلِّ اَعِ اَضْرُفِ وِ
سُ مُثِ ؕ يَشِ اَعَلِّ اَبِ نَاتِ اَعْ كَرِ هَلِّ اَعِ اَضْرُفِ وِ ؕ اَلِّ صَلِّ اِ اُوْمِ يَقِ اُوْ هُنَّمِ رَسِيَّتِ
هَارَسَمِ ؕ لِيْلِ يَفِ سَمَّ اَلِّ اِتْ اَوَّلِّ صَلِّ اِبْ اَجِيْ اَبِ اَخْسُنْ

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам кечанинг бир қисмини (ибодат ила) қоим қилиши фарз қилинди. Сўнгра ояти "...Бас, ундан муяссар бўлганича қироат қилинглар. Ва намозни қоим қилинглар..." ояти ҳукми насх қилди. Эрталаб, кечқурун икки ракаат (намоз) фарз қилинди. Сўнгра у ҳам исро қилдирилган кечада беш вақт намоз ўқиш фарз бўлиши билан насх бўлди.

عَجِي دَخُ هَلِّ تَوْ ؕ رَشَا اَعَلِّ اَنَّمِ لْ اَوْشِ فِ صَنْ يَفِ بِلْ اَطُوْبُ اُ ؕ تَامَوْ ؕ يَزْرَلِّ اِ وَا وَمَبُ تَمُطَا عِ وِ
هَارُ عِ قِيَّتِ وِ نِي مِلْسُ مَلِّ اِيْلَعُ اَلْبَلِّ اَدْتَشَاوْ دَشِ وِ تَالِ تَدَعَبِ

(Нубувватнинг) ўнинчи йили, ўн бешинчи шавволда Абу Толиб вафот этди. Уч кундан кейин Хадижа онамиз (Абу Толибга) эргашди. Мусибат муслмонларга мустаҳкам арқонини боғлади.

أَفِيْقَتْ أُوْعَدِي فَيَأْطِلُ أَمَّا وَ ءِيْدًا لِّكَ مَلَسَوْهُ يَلْعَهُ لَلِ يَلْصِ وَبِ شَيْرُقٍ تَعَقُّوْا وَ
ءِيْدَبِ نُسْلِبُ هُوَ بَسَفِ دِيْبَعْلِ أَوْ ءَاهَفُ سَلِ وَبِ أَوْرَعِ أَفِ هَارِقِ ءَبَاجِ إِبَابِ أُوْنِ سِحِّيْ مَلْفِ
ءَالْعَنِ ءَامُّ دِلَابِ تَبِّضُخِ يَّتَحِ ءَرَا حِ لِبَابِ هُوَمَرُوْ

Қурайш (кофирлари) Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламга ҳар хил азиятлар бера бошладилар. У зот соллаллоҳу алайҳи васаллам Тоифга (боришни) қасд қилдилар. Сақиф қабиласидагилар у зотга (хунук) жавоб қайтариш билан хурмат- сизлик, масхара қилдилар. Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи ва- саллам (йўли)га тентаклар ва қуллар (ҳамда ёш болалар)ни қўйдилар. Хунук сўзлар ила ҳақорат қилиб, (чунонан) тош отдиларки, ҳатто муборак кавушлари қизил қонга (қалблари эса аламга) тўлди.

لَا قَفِ ءِيْبُ صُغْلِي وَ ذَا هَلْ هَا كَالْهِيَ فِي لِبَابِ جَلَالِكُمْ هَلْ أَسَفٌ أَنْ يَزَحَّ ءَكَمَ يَلِي إِدَاعٌ مُّثْ
ءَالْوَتِيْ نَمُّ مُمْ هَبِ الْوَصْأُ نَمُّ هَلْ جِئْتِيْ نَأُ أُوْجُرَأُ يِّيْ

Маккага хафа бўлиб қайтдилар. Тоғларга (муаккал қилинган) фаришта Тоифни жоҳил, мутаассиб аҳлини ҳалок қилишни сўрага- нида: “Аллоҳ уларнинг сулбидан Ўзини дўст тутадиганларни чиқа- ришини умид қиламан”- дедилар.

وَ مَلَسَ وَ لَصَّ مُمُّ لَلِ مِ مِ يَلْسَتْ وَ ءَالِصْ نَمُّ يِّيْ دَشِ فَرَعَبِ مُمِّيْ رَكْلُ أُرَبَقِ مُمُّ لَلِ رَطْعِ
ءِيْلَعِ كُرَابِ

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васал -ламнинг қабри шарифларини ҳушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

Ў Н Б Е Ш И Н Ч И А Т Р

И С Р О В А М Е Р О Ж

وَبِأَحْرَ وَ يَصُقُّ أَلَا دَجَّ سَمَلَا يَلِي مَارْحَلَا دَجَّ سَمَلَا نَمَّ ءَظْقِي وَ دَسَجَ وَ وَ حُورَبَ يَرْسُ أُمَّث
تَاوَامَّ سَلَا يَلِي وَ بَجْرَعُو ءَ يَسُدُّ قُلَلَا

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам жасад ва руҳлари ила уйғоқ ҳолларида Масжидул Ҳаромдан Масжидул Ақсо ва унинг атрофидаги муқаддас жойларга сайр қилдирилдилар. (Ўша жойдан, Байтул Мақдисдан) осмонга кўтарилдилар.

وَالْعَ وَ رَاقُ وُلَا هَلَّ لَجْ دَقُو وَيَلُ وُلَا يَفَمَدَا يَأْرَف

Биринчи (осмон)да савлат тўкиб, улуғворлик чулғаб олган Одам алайҳиссаломни кўрдилар.

يَتُ وُلَا يَدُّ لَ يَيَّ حَيَّ وَ تَلَّ آخَ نَبَاو ءَ يَقُّ تَلَّ ءَ رَبُّ لَلَّ لُ وُ تَبُّ لَلَّ نَبَا يَسِي عَ ءَ يَنَّا ثَلَّ لَ يَفَو
هَابِصَ يَفَمَكُ خَلَّ

Иккинчи (осмон)да парҳезкор, зоҳида, Аллоҳга ибодатлари кўп, тақво (соҳибаси Марям)нинг ўғли Исо алайҳиссаломни ҳамда ёшлигида ҳикмат ато қилинган холасининг ўғли Яҳёни кўрдилар.

ءَ يَلَّ أَمَّ جَلَّ وَ تَرُ وُ صَبَقَ يَّ يَّ صَلَّ فُ سَ وُ يَدَّ ءَ ثَلَّ لَلَّ يَفَو

Учинчи (осмон)да ростгўй Юсуф алайҳиссаломни чиройли суратда кўрдилар.

وَالْعَ أَوْ هَنَّا كَمُ هَلَّ لَلَّ عَفَرَّ يَدُّ لَ سَ يَرُ دِلَا ءَ بَارَّ لَ يَفَو

Тўртинчи (осмон)да Аллоҳ мартабасини баланд ва олий қилган Идрис алайҳиссаломни кўрдилар.

Шарҳ: Идрис дарс сўзидан келиб чиққан бўлиб, Аллоҳнинг китобидан кўп дарс қилганлари учун шундай номланган. Асл исми Ахнух бўлган.

ةي لئ ارس ا ل ا ةم ا ل ا ي ف ب ب ح م ل ا ن و ر ا ه ة س م ا ح ل ا ي ف و

Бешинчи (осмон)да Исроил умматларига маҳбуб Ҳорун алайҳис саломни кўрдилар.

ه ا ح ن و ه ل ل ا ة م ل ك ي د ل ا ي س و م ة س د ا س ل ا ي ف و

Олтинчи (осмон)да Аллоҳ таоло билан сўзлашган, муножот қилган Мусо алайҳиссаломни кўрдилар.

ه ل ل ا ة ظ ف ح و ة ي و و ط ل ا ن س ح و ب ل ق ل ا ة م ل س ب ة ب ر ا ج ي د ل ا م ي ه ا ر ب ا ة ع ب ا س ل ا ي ف و
ه ا ف ا ع و د و ر م ن ر ا ن م

Еттинчи (осмон)да Намрудни ўтидан сақлаб, халос қилган Роббисини (ҳузурига) саломат қалб, гўзал эътиқод билан келган Иброҳим алайҳиссаломни кўрдилар.

م ا ق م ي ل ا ة ي ض ق م ل ا ر و م ا ل ا ب م ا ل ق ا ل ا ف ي ر ص ع م س ن ا ي ل ا ي ة ت ن م ل ا ة ر د س ي ل ا م
ي ن ي ع ب ه ا ر ا و ة ي ل ا ل ا ر ا و ن ا ل ا ب ج ح ه ل ط ا م ا و ه ا ن د ا و ة ي ف ه ل ل ا ة ب ر ق ي د ل ا ة ح ف ا ك م ل ا
ه ا ر ا م ة ي ب و ب ر ل ا ة ر ض ح ن م ه س ا ر

Сўнгра Сидратул Мунтаҳога (ундан) ҳукм қилинадиган ишларни (ёзадиган) қаламларнинг шитирлаши эштиладиган (жой)гача Аллоҳга яқин, тўсиқсиз юзланадиган мақомга кўтарилдилар. Жалолият нурларидан ҳижобни кўтарди. Роббул аъламин ҳузурида (Аллоҳ таоло кўришни ирода қилган) нарсаларнинг кўзлари билан кўрдилар.

ة ي ت ا ذ ل ا ي ل ا م ح ل ا ي ف ل ا ل د ا ل ا ط ا س ب ه ل ط س ب و

Зотий мазохирда улуғворлик гиламларини солди.

س م ح ي ل ا ت د ر ف ل و ض ف ل ا ب ا ح س ل ه ن ا م ت ه و ل ص ن ي س م ح ه ت م ا ي ل ع و ه ي ل ع ا ض ر ف و
ه ا ض ق و ل ز ا ل ا ي ف ه ا ع ا ش ا م ك ن ي س م ح ل ا ر ج ا ه ل و ة ي ل م ع

Аллоҳ таоло Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васаллам ва умматларига (бир кеча кундузда) эллик вақт намоз (ўқишни) фарз қилди. Фазл булутлари (ёмғирларни) тўкди.Натижада амалий беш вақтга туширилди. (Лекин) Аллоҳ таоло азалда ҳукм қилиб, хоҳ- лаганидек эллик вақт намоз ажри бор (деб нидо қилинди).

وَيَوْمَ لَوْ أَنَّكَ وَوَقِيصَّ لَأَهْوَيْتَ لِي فَدَاعِ مُمْث

Ўша кеча қайтдилар.(Бўлиб ўтган воқеаларни айтиб берган- ларида,) Абу Бакр Сиддиқ ва ақл-фаросат эгалари тасдиқ қилдилар.

هَوَاعُ وَأُوْنِاطِي شِلْ أَلْضَاءُ نَمَّ دَتْرَاوْ شِي رُقْ هَتْ بَدَكَوْ

Қурайш(нинг кўпи) ва Шайтон адаштирган, туғёнга кетган кишилар ёлғонга чиқарди.

وَمَلَسَ وَوَلَّصَ مُمَّالَ مِي لَسَتْ وَوَالَصَّ نَمَّ يَدَشِ فَرَعَبَ مَي رَكْلَ أَرْبَقْ مُمَّالَ رَطْعَ
هَيْ لَعْ كَرَابَ

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васал -ламнинг қабри шарифларини ҳушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

Ў Н О Л Т И Н Ч И А Т Р

ҚАБИЛАЛАРГА ЎЗЛАРИНИ ТАНИШТИРИШЛАРИ

هَبَّ نَمَّ آفَّ مَي مَسْ وَوَمَّالَ مَي آلْ يَفْ هَلْ لَأُسْرَ رُ نَبَّ لِي أَبَقْ لِي لَعْ هَسَفَنْ ضَرَعْ مُمْث
وَالْحَرْ رَشَعْ يَنْ شَالِبْ أَلْ يَفْ مُمْ هَمْ جَحَّ وَهَاضِرْبُ هَلْ لَأُمَّ صَتْ خَارَاصَنْ أَلْ نَمَّ هَتْ س
هَيْ قَحَّ عَيْ بْ هُوَّ عَيْ أَب

(Ҳаж) мавсуми кунларининг бирида Пайғамбар соллаллоҳу алайҳи васаллам қабилаларга ўзларини Аллоҳ расули эканлигини эълон

қилганларида, Парвардигор Ўз ризоси билан хослаган олти нафар ансорий имон келтирди. Келгуси йили улардан ўн икки нафари ҳаж қилди, ҳаққийя байъатини қилдилар.

هَٰؤُلَاءِ مَوَدَّةَ قَوْمٍ لَّيْسَ بَالِغَةَ الْأَقْبَابِ وَأُولَٰئِكَ هُمُ الرِّسَالَةُ وَالَّذِينَ آمَنُوا

Кейин (Мадинага) қайтдилар. Ислом Мадинада зоҳир бўлиб, қўним топди.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُم بِظُلْمٍ أُولَٰئِكَ هُمُ الرِّسَالَةُ وَالَّذِينَ آمَنُوا
وَالَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُم بِظُلْمٍ أُولَٰئِكَ هُمُ الرِّسَالَةُ وَالَّذِينَ آمَنُوا

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам ҳузурларига учинчи ақаба (пайти)да Авс ва Хазраж қабилаларидан етмиш ёки етмиш уч эркак ва иккита аёл байъат қилдилар. Уларга ўз қавмида шарафли, обрўли ўн икки кишини бошлиқ қилиб қўйдилар. Уларнинг (ватанларига) Маккадан Ислом миллати ҳижрат қилдилар.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُم بِظُلْمٍ أُولَٰئِكَ هُمُ الرِّسَالَةُ وَالَّذِينَ آمَنُوا

Куфрни тарк қилиб, ундан узоқ бўлганларга (Аллоҳ ҳузурида) тайёрлаб қўйилган ажр-мукофотга қизиқиб, ватанларини тарк қилдилар.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُم بِظُلْمٍ أُولَٰئِكَ هُمُ الرِّسَالَةُ وَالَّذِينَ آمَنُوا

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам асҳобларига етиб олмаслиги учун у зотни қатл қилишга келишиб олишди. Аллоҳ таоло уларнинг макру ҳийлаларидан нажот бериб, Ўз ҳифзу ҳимоясида сақлади.

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُم بِظُلْمٍ أُولَٰئِكَ هُمُ الرِّسَالَةُ وَالَّذِينَ آمَنُوا

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васал -ламнинг қабри шарифларини ҳушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

Ў Н Е Т Т И Н Ч И А Т Р

ҲИЖРАТ

﴿يَوْمَ لَا ضَآئِحٌ مِّمَّ عَزَبٌ ۚ وَوَدُّوْا لِيَلَّ نُوْكَرُشُمُ لَآ ؕ بَقَرَفٍ ۙ عَجَلٌ ۙ اِيْفُ هَلَّ نَدُوْا ۙ

Ҳижрат қилишга изн берилди. Мушриклар (Аллоҳ сақлашидан беҳабар, хато) ўйларига биноан, Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламни ўлим ҳовузига фарқ қилиш учун орқасидан (изма-из) кузатиб боришди.

﴿يَوْمَ يُقَيِّدُ الصَّالِحِيْنَ زَآفَ وَرَوْتٍ ۙ رَآغٌ ۙ مَّأُوْ ۙ هَاثَحَ ۙ وَبَاْرَتِ لَآ ۙ مَّهَسُّوْرٌ ۙ مَّهَيْلَعٍ ۙ رَثَنَ ۙ وَ مَّهَيْلَعٍ ۙ جَحَّخَفٍ ۙ عِيْمَ لَآبٍ ۙ

У (зот) улар томон чиқиб бошларига тупроқ сочдилар. Савр ғори(га бориш)ни қасд қилдилар. (Абу Бакр) Сиддиқ розияллоху анҳу Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам билан бирга бўлиш(дек бахт)га мушарраф бўлди.

Шарҳ:Савр Маккадан беш мил (8 км) узоқликда Атҳал тоғида жойлашган ғор. Савр ибн Абду Маноф киргани учун унга нисбат қилинади.

﴿هَآمِحٌ ۙ بَكَّآنَ ۙ عِلَّآوٌ ۙ مَّئِآمَحُ ۙ لَآ ۙ مَّحَتَّ ۙ آثَآلَ ۙ هِيْفَ ۙ مَآقُ ۙ

Кабутар ва ўргимчак уларни ҳимоя қилиб, ғорда уч кун турдилар.

﴿يَوْمَ طَمَّرُوْا رِيْحَ يَلَعٍ ۙ مَّسَّوْ ۙ هِيْلَعٌ ۙ هَلَّ ۙ لَآ ۙ يَلَّصَ ۙ وَهَ ۙ وَنِيْنُ ۙ نِثْلَ ۙ اِلَآ ۙ لَآ ۙ هِيْلَعٌ ۙ مَّآجَحَ ۙ

(Якшанбадан) Душанба(га ўтар) кечаси тез чопадиган, сара (икки) туяга (миниб) ғордан чиқдилар.

يَفِيهِ وَبُعَيْ مُمِئِ اَوْقِ تَخَاسَفِ هَاعَدَوِ هَلَلِ اِيْلِيْهِ لَهْتَبْ اَفُةَ قَارِسُ هَلْ ضَرَعَتْ وَ
هَ اِيْهِ اَحَنْ مَفَنْ اَمَ اَلْ اَهْلَ اَسَوْ وَّيْ وَّقِ لَ اَهْلَ اَسْ لَ اَصْرَ اَلْ

Уларнинг изидан Сууроқа (ибн Молик Жаъсам Мудлажий) эргашди.

Пайғамбаримз соллаллоҳу алайҳи васаллам дуо, тавба- тазаррулар қилдилар, натижада унинг чопқир оти тиззаси(гача) қаттиқ, қуруқ ерга ботди. Омонлик сўраганида, омонлик берилди.

وَ مَلَسَ وَ لَصَّ مُمِ لَلِ اِ مِيْلَسَتْ وَ اَلَصَّ نَمَّ يِّ دَشٍ فَرَعَبَ مَّ يَرْ كَلِ اُ رَبَقٍ مُمِ لَلِ اِ رَطَعِ
هَ اِيْلِيْهِ لَعْ كَرَابِ

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васал -ламнинг қабри шарифларини ҳушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

ЎН САККИЗИНЧИ АТР

ЙЎЛДАГИ ҲОДИСОТЛАР

نُ كَيِّ مَلَفِ اَهْنَمِ نَبَلٍ وَا مَحَلِّ عَايْتَبَا اُوْدَارَا وَّيْعَا زُحْلَا دَبْعَمَّ مُمِ اِيْلِيْهِ لَعْ دِيْ دُقَبِ رَمَوْ
هَ اَوْحُ دَقْ كَلِ دَنْ مَرِيْ يَشَلِ اَهُ وَا بَخِ

(Йўлда) Қудайдда (Робиғ, Сухайб орасидаги жой) Хузоъа қаби- ласидан Умми Маъбад (исми Отика бинти Холид)нинг олдидан ўта туриб, ундан гўшт ва сут сотиб олишни истадилар. Умми Маъбадни кулбасида улар (сотиб олмоқчи бўлган) нарса йўқ эди.

تَنْ دَأْفِ اَوْ بَلْحِ يَفِ اَهَنْ دَأْتَسَفِ يِّ عِرْلِ اِنَعُ دُهُ جَلِ اَهْفَلْ خِ تَيْ بَلِ اِيْلِيْهِ اَشِ يَلِ رَطْنَفِ
هَ اَنْ بَصَّ اَلْ بَلْحِ اَوْ بَلْحِ اَنْ كَوْلِ تَلْ اَقَوْ

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васалламнинг уй ичидаги ўта озғинлиги сабабли яйловга чиқмаган қўйга кўзлари тушди. Уни соғишга изн сўрадилар. Умми Маъбад изн бера туриб, кошки, сут берганида ўзимиз соғиб олган бўлардик, деди.

مَوْقِلًا نَمَّ الْكَيْسَ وَبَلَحَ وَتَرَدَّفَ هَيْلًا وَهَالًا وَمَهَلًا لَأَعْدَاؤِهِمْ غَرَضًا لِحَسَمِ فِئَةٍ وَأَوْرَأُ

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам (муборак қўллари билан қўйнинг) елинини силадилар ва Мавлоси, Валийси бўлган зотдан (барака тилаб) дуо қилдилар. (Қўйнинг) елини сутга тўлди. Соғиб олдилар. Қабиладагиларни тўйгунча сероб қилдилар.

نَبَّ لِيَارَ وَدَبَّ عَمُوبًا أَجْفَ هَيْلًا هَيْ آهَيْ دَلُّرَدَاغَ وَأَنَّ الْإِلَامَ وَبَلَحَ مُثْهُ
هُوَ أَصْقَى لِيْلِ بَحْغَلِ هَبَّ بَدَفَ

(Яна) соғиб идишларни тўлдирдилар. Отика ҳузурида очиқ- ойдин мўжизалар қолдирдилар. Абу Маъбад келди. Сутни кўриб ҳайратдан ёқа тишлади.

لَجَرَ أَنْبَرًا تَلَّاقَ هَيْ نَبَلِ رَطْقَبُ ضَبَّتْ تَيْبَلِ أَبَبُ وُلْحِ أَلِ وَأَدَهْ كَلَّ أَنْ أَلِاقَ وَ
هُنَّ أَبَّ هَيْ هَلَّ كَبَّ مَسْقًا وَشَيْرُقُ بَحْ أَصَادَهْ لَأَقَافِ هَانْ عَمُ وَهُنَّ أَمْثُجْ أَذْكَ وَ أَذْكَ كَرَابُ م
هَانَادُوْ غَبَّتْ أَوْ هَبَّ نَمَّ أَلُّ هَارُ وُلِّ

-Булар қаердан келди? (Ахир) уйда бир томчи (ҳам) сут берадиган соғин қўй йўқ эди-ку? Фалон-фалон сифатли бир муборак киши ўтувди... (Ҳа, ҳа) бу қурайшларнинг соҳиби! Агар уни кўрганимдами, иймон келтириб, эргашиб унга яқин бўлардим дея олиҳаларига қасам ичди.

هَيْ كَزَلَا هُوَ أَجْرًا هَبَّ تَقَرَّشًا وَ لَوْلَا لَعَيْبَر رَشَعَ يِنَاثِ نَيْ نِثَالًا مَوِيَّ هَيْ نَيْ دَمَلًا مَدَقَو
هَاقَاتِ يَلَعِ أَدَجَسَمَ سَسَّأَوْ أَبْقَبَ لَزَنَ وَ رَاصَنَ أَلُّ هَاقَلَتَ وَ

”Ўн иккинчи робиъул аввал, душанба куни Мадинага етиб келдилар. (Бутун) шаҳар Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам қудумларидан яхшилик, барака нурига ноил бўлди. Ансорлар кутиб олдилар. (Мадина

яқинидаги икки мил бир соатлик йўл) Қубо (қишлоғига) тушдилар. У ерда тақво асосига қурилган масжид қурдилар.

Шарҳ: Мадина олдин Амоликлик Ясриб исмли киши номига берилган. Ислом келгандан сўнг, Пайғамбаримиз унда истиқомат қилганларида Ясриб (тасриб) лафзида “ёмонлик” маъноси бўлгани учун “Тойба”-яхшилик дея ўзгартиб қўйдилар.

وَمَلَسَ وَوَلَّصَ مُهَلَّلًا مَيْلَسَ تَوِيلًا صَوْمِيٍّ دَشِيٍّ فَرَعَبَ مَيْرَكْلًا رَبَقٌ مُهَلَّلًا رَطْعَ
هَيْلَعٌ كَرَابَ

Эй Аллоҳим?! Ўзинг Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васал -ламнинг қабри шарифларини ҳушбўй, ўта ёқимли салоту салом ҳидлари ила муаттар айла!

Ў Н Т Ў Қ Қ И З И Н Ч И А Т Р

ПАЙҒАМБАРИМИЗ СОЛЛАЛЛОҲУ АЛАЙҲИ ВАСАЛЛАМНИНГ ЖИСМИ ШАРИФЛАРИ

هَيْنَسٍ تَافِصٍ وَتَاذِ أَذِ أَقْلُخٍ وَأَقْلُخٍ سَانِلًا لَمَكًا مَلَسَ وَهَيْلَعٌ هَلَّلًا يَلَصَانًا وَ
رَافِشًا أَلَابًا بَدَهًا أَمُهَلَّخًا نَيْنِيغًا لَاعِ سَاوِيَّةً رُمُحَبَّابٍ رَشْمٍ نَوَّلًا ضَيْبًا أَمُهَلَّلًا غُوبَرَمَ
هَيْهَبَجَ أَذِ نَيْبَجَلًا عَسَاوُهُ نَسَحَ مَفَلًا عَسَاوَانًا سَأَلًا جَلْفُمَ هَابَجًا حَجَّزَلًا حُنْمُ دَقِ
بِأَذِيحًا ضَعَبَ هَفَنًا يِفَارِي نَيْدَحْلًا لَهَسَ هَيْلَالًا

Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам инсонларнинг ичида кўриниши, хулқ- атвори юксак, энг мукаммал сифатлар ва зот соҳиби эдилар. Ўрта бўйли, ранглари оқ, буғдойранг, икки кўзига кўҳл (сурма) қўйилган, кўзлари катта, киприклари узун; озгина қайрилган, қошлари камонсимон, тишларининг оралари очиқ (алоҳида- алоҳида) кўринар, чиройли оғизлари кенг, мунаввар ой каби чиққан пешонали, яноқлари кўримли, бурунлари бир оз баланд (қиррали) яққол кўриниб турарди.

سِي دَارِكُلَا مَحَضِ نِي فِكُلَا طَبَسِ نِي بِي كُنْ مَلَا نِي بِي ام دِي عَب هَانِقَا نِي نِي عِلَا نَسَح
ة نِي دَالَا مَحْشَلَا لِي لِي رُغْشَسَا رَلَا مِي طَعَا عِي حَلَلَا ثَك بَقَعَلَا مَحَلَلِي لَق

Бурунларининг ўртаси озгина кўтарилган, чиройли; икки елкалари ораси кенг, кафтлари (маънан ва ҳиссан) кенг, бўғимлари гўштли, товон гўшти оз, соқоллари қалин, бошлари катта, сочи қулоқ юмшоғига (тушар) эди.

ةَالَعَا وُرُونَلَا مَعَدَقَا ةُوبُنَلَا مَتَا حَمَلَسَا وَا لَعَا هَلَلَا لِي لَصَا ةِي فَتَا كَنِي بَا وَا

Елкалари орасида нубувват муҳри бор эди. Уни нур чулғаб, олий бўлганди.

ةِي كُنْ سَمَلَا تَحَفَنَلَا نَمُ بِي طَا ةُفَرَا وَا وُلُؤَلَا كَمَلَسَا وَا لَعَا هَلَلَا لِي لَصَا ةُ قَرَا وَا
هَاتَا رَلَا بَبَا صَنَمُ طَا حَنِي اَمَّنَا كَا وَا تِي شَمُ يَفَا فَا كَتَا يَا وَا

(Муборак) терлари оппоқ дур каби мусаффо эди. Ҳиди мушк- анбар ҳидидан ҳам ҳушбўй эди. Тепалиқдан пастга тушаётгандай юришда олдинга мойил бўлиб юрардилар.

رَأَسَا هُنْمُ دَجَا يَفَا ةِي رِشَلَا وَا دِي بَحَا فَا صُمَلَا حَا فَا صِي مَلَسَا وَا لَعَا هَلَلَا لِي لَصَا نَا كَا وَا
نِي بَا نَمُ هَلَا ةُ سَمُ فَرَا عِي يَبَا صَلَا سَا رَلَا لَعَا اُغَا ضَا يَا وَا ةِي رَا بَا عَا حَا ئَا رَا مَوِي لَا
هَارَدِي وَا ةِي بَا صَلَا

Муборак қўллари ила кўришган киши кун бўйи ҳушбўй нарғиз, ясмин (гуллари) мисол ҳушбўй ҳид топарди. Қўлларини ёш болаларнинг бошига қўйиб силар эдилар. Натижада болалар орасида (ширин ҳид таратаётганли учун) Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам ушлаганлиги (яққол) билиниб турарди.

رَأَا مَلَا ةُ تَعَا نَا لُو قَا يَا ةِي رَدَبَلَا ةَلِي لَلَا يَا فَا رَمَقَلَا وُلَا لَاتَا ةِي رِشَلَا هَا وَا وُلَا لَاتَا يَا
هَارِي رِشَلَا بَا لَا وَا هَلَا ثَمُ ةُ دَغَا بَا لَا وَا هَلَا بَا قَا

Муборак юзлари, бадр кечаси ой жилва сочгандек, нур таратар эди. Пайғамбаримизнинг васф қилувчи узотга ўхшабини олдин ҳам, кейин ҳам кўрмадим, кўрган киши ҳам йўқ бўлса керак деб айтарди.

Шу ва бошқа китобда закр қилинмаган сифатларнинг қисқача тафсилоти:

1. Бошлари катта, юзлари думалоқроқ, кўзлари қора эди.
2. Киприклари узун. Тана аъзолари бир-бирига мутаносиб, хушбичим эди.
3. Сийнасидан киндиккача узун ва ингичка мўй тушган эди.
4. Баданлари туксиз.
5. Бирор тарафга бурилсалар, гавдалари билан бурилар эдилар.
6. Қошлари қўшилмаган, эгик эди.
7. Тишлари майда, ялтироқ, олдинги тишлари бир-биридан алоҳида кўринар эди.
8. Қорин ва сийналари текис ҳамда баробар.
9. Икки елкалари ўртасида пайғамбарлик муҳри бор. Бу муҳр кабутар тухумидек келадиган қизғиш гўшт, усти тук эди.
10. Юришлари тез эди.
11. Барчадан илгари салом берардилар.
12. Сочлари икки қулоқ ярмига тушарди. Ҳаж ва умрада олдирганлар.
13. Сочларини тарар, бўяр ва баъзида фарқ очардилар.
14. Ўнгдан бошлашни суярдилар. Сочга ёғ суртардилар.
15. Кўзларига ҳар кеча сурма қўярдилар.
16. Кийимни йиртилгунча кияр эдилар.
17. Узуклари кумушдан бўлиб, ўнг қўлга таққанлар.
18. Салла ўрардилар (7-12 газ).
19. Таомни суяниб емасдилар. Таомни айбламас, ёқса ер, ёқмаса тарк этар эдилар.
20. Таомдан сўнг бармоқларини уч бор ялар эдилар.

21. Хонтахта устида овқатланмас эдилар.
22. Таомлари товуқ гўшти, қўй гўшти, тўрғай гўшти, сирка, зайтун ёғи, арпа нони, нон тўғралган шўрва (сарид), хурмо, талқон эди. Ширин ва совуқ ичимликни, сутни, замзамни суярдилар.
23. Пиёлалари ёғочдан бўлган эди.
24. Бодрингни ва қовунни (янги) хурмо билан қўшиб ер эдилар.
25. Сув ичганларида уч бор тўхтаб-тўхтаб, нафас олиб ичардилар.
26. Бирор нарсага ишора қилсалар, бутун кафтлари билан ишора қилар эдилар.
27. Шеър ўқир ва эшитар эдилар. (Шоирлари: Ҳасан ибн Собит).
28. Аввал икки ракат енгил намоз ўқиб, сўнгра таҳажжудга киришардилар.
29. Қироатни ҳарф-ҳарф, очиқ ва равшан, ҳар бир оятни алоҳида ўқир эдилар.
30. Қуръонни ўзгадан эшитишни суяр эдилар.
31. Тўшаклари теридан, ичига хурмо дарахти пўстлоғи солинган эди.
32. Қаерга борсалар, бўш ўринга ўтирардилар.
33. Уйдаги вақтлари учга бўлинарди: 1. Ибодат; 2. Уй ишлари; 3. Шахсий ишлар.
34. Ҳар бир ишнинг тадбирини аввалдан қилар эдилар.
35. Сарик либосни суймас эдилар.
36. Ҳеч кимни урмаганлар.
37. Ўзлари дарвешона ҳаёт кечирсалар-да, эҳсонлари зиёда эди.
38. Ҳадя олиб, мукофот берардилар. Ҳадяларни келган куниёқ, муҳтожларга тарқатар эдилар.
39. Узоқдаги товушларни ҳам эшитар, ҳеч ким кўра олмайдиган масофани бемалол кўрар, қоронғуда ҳам кундузгидек бемалол кўраверар эдилар.

Мискин ва камбағалларни яхши кўрар, улар билан (бирга) ўтирар эдилар. Касалларини зиёрат қилар (вафот бўлганларини эса), жанозаларига қатнашар эдилар.

هَزَكَيْ اَمَّا بَدَحْ اَلْباقِيَّ اَلْوَرْدُ عَمَلُ اَلْبَقِيَّ وَ هَاوْشَا وُرُقْ فَا لْاَعْقَدَا اَرْيَقْ فَرْقُ حَيَّ اَلْو

Камбағаллик заифлаштириб, мушкул аҳволга тушиб қолган фақир (кимаса)ларга паст назарда қарамас эдилар. Узрни қабул қилар эдилар. Ҳеч бир кишига ёмон кўрадиган нарсалари билан йўлиқмас эдилар.

يَضْرِي وَا لْاَعْتَلَلْ بَضْعَيْ وَ كَوْلُمُ اَلْبَاهِيَّ اَلْوَيْ دُبْعُ اَلْيَدَوِّ اَلْمَرَّ اَلْاَعْمُ اَلْيَشْمَيْ وَ اَضْرَلْ

Қул ва тул хотинлар (ишларини раво қилиб) юрардилар. Султонлардан ҳайиқмас эдилар. Ризоси ҳам, ғазаби ҳам Аллоҳ учун бўларди.

يُنَاخُ وُرُلْ اَلْاَعْتَلَلْ اَلْمُرَّ اَلْيَرَّ طَاوُلُ خُلُوقَيْ وَ هَاخْ صَا اَلْفَلْخُ اَلْيَشْمَيْ وَ

Ортимни руҳоний фаришталарга бўшатиб қўйинглар, деярдилар.

اَدَّاهُ اَلْيَلْ اَلْمُرَّ اَلْمُرَّ اَلْمُرَّ اَلْمُرَّ اَلْمُرَّ اَلْمُرَّ اَلْمُرَّ اَلْمُرَّ اَلْمُرَّ اَلْمُرَّ

(Базида) туя, от, ҳачир, ҳамда подшоҳлардан бири (Муқовқис) ҳадя қилган эшакни миниб юрардилар.

هَتَدَوَّارُو اَلْيَضْرَالْ اَلْيَضْرَالْ اَلْيَضْرَالْ اَلْيَضْرَالْ اَلْيَضْرَالْ اَلْيَضْرَالْ اَلْيَضْرَالْ اَلْيَضْرَالْ

Ер хазиналарининг калитлари берилган бўла туриб, очликдан қоринларига тош боғлаб юрардилар. Тоғлар тиллога айланишни истаганларида, бош тортдилар.

Шарҳ: Тош боғлаш ҳақида келган ривоятлар синчиклаб ўрганил- ганда, қуйидаги фойда ва ҳикматлар зоҳир бўлди. Қоринда егулик борлигини билдириш. Инсон оч қолганда ошқозон овқат ва сув ишқида ёнади. Тош эса ўзининг мўътадил ҳарорати ила ошқозондаги иссиқликни

пасайтиради.Инсон қаттиқ очликдан эгилиб, букчайиб қолади. Қоринга тош боғ- лаш қоматнинг тик бўлишига ёрдам беради. Валлоҳу аълам.

مَالِ سَلَابٍ هِيَ قَوْلٌ نَمُّ اَذْبَابِيَّ وَرُكُودٌ اُرْتِكُيَّ وَوَعْلٌ لِّلْقِيَّ مَسَّوٍ هِيَ لَعْلَلِ يَّ لَصَّ نَاكَو
ةً عَمَّ جُلَّ بَطَّحُ لِّلرُّصُقِيَّ وَوَلَّصَّ لِّلرُّطِيَّ وَ

Лағв(дунё гапи)ни оз сўзлар,йўлиққан кишига биринчи бўлиб салом берардилар. Намозни узун, жумъа хутбасини қисқа қилар эдилар.

:" مَسَّوٍ هِيَ لَعْلَلِ يَّ لَصَّ لِّلرُّسَرَّ نَاكَو لِّلرُّوْقِيَّ يَّ فَوَّ اَبَّ اَنَّبَّ لِّلرُّدَّبَعَّ نَع
عَمَّ يَّ شَمَّيَّ نَأْفَنَّا يَّ اَلَّ وَوَلَّصَّ لِّلرُّصُقِيَّ وَوَلَّصَّ لِّلرُّطِيَّ وَوَعْلٌ لِّلرُّقِيَّ وَرُكُودٌ اُرْتِكُيَّ
رُّمَّ اَحَّ لَّ اَو رُّمَّ رَّادَّ لَّ اَو رُّيَّ اَسَّ نَّ لَّ اَو رُّ هَاو رُّ "عَجَّ اَلَّ هَلَّ يَّ ضُقَّ يَّ فَنَّ يَّ كُوسَّ مَّ لَّ اَو لَّ مَّ رَّ اَلَّ
يَّ قَّ هَيَّ بَّ لَّ اَو

Абдуллоҳ ибн Абу Авфодан ривоят қилинади: “Расулulloҳ соллаллоҳу алайҳи васаллам: “зикрни кўп айтар, лағуни килмас, намозни узун, жумъа хутбаларини эса қисқа қилар, бева ва мискинлар билан юриб, уларнинг ҳожатларини раво қилишдан уялмас эдилар.”, - деб айтарди. Насий, Дорамий, ал-Ҳоким ва Байҳақийлар ривояти

لَّضَفَّ لِّلرُّهَّ اَمَّ رُّكُيَّ وَفَرَّشَّ لِّلرُّهَّ اَفَّ لَّ اَتَّ يَّ وَ

Шарафли кишиларни дўст тутар, аҳли фазлларни ҳурмат қилар эдилар.

نَمُّ مُمُّ لَّ اَلَّ اَقَّ مَسَّوٍ هِيَ لَعْلَلِ يَّ لَصَّ لِّلرُّبَّ نَّ اَنَّا - هُنَّ عُلَّ لَّ اَلَّ يَّ صَرَّ - هَ رُّيَّ رُّ هَ اَبَّ اَنَّ ع
رُّ اَحَّ رُّ دَمَّ اُ رُّ اَحَّ رُّو رُّ اَزَّ بَّ لَّ اَو دَمَّ اُ هَاو رُّ "فَلَّ وُّيَّ اَلَّ وَفَلَّ اَيَّ اَلَّ نَمَّ يَّ فَرَّيَّ خَّ اَلَّ وَفَلَّ وُّم
حَّ يَّ حَّ صَّ لَّ ا

Абу Ҳурайра розияллоҳу анҳудан ривоят қилинади:“Набий соллаллоҳу алайҳи васаллам: “Мўмин киши дўст тутинади. Дўст тутмайдиган ва дўст тутин- майдиган кишида яхшилик йўқ”,-дедилар”.Аҳмад ва Баззор ривояти. Аҳмаднинг кишилари саҳиҳнинг кишилари.

هَاضَرَّيَّ وَ يَّ لَّ اَعَّ تُّ هَلَّ لَّ اُ هَ بَّ حُّ يَّ اَقَّ حَّ اَلَّ اَلَّ لُّوْقِيَّ اَلَّ وَ حَّ زَمَّ يَّ وَ

МАВЛИДИ ШАРИФ ДУОСИ

هَافَكَ دُبَّعْ لَأْفُكَا هَيْ لِي تَعْفُرْ إِذْ نَمَّ أَيَّ هَيْ طَعْلَابِ نِي دَيْ لَطْسَابِ أَيُّ مُمْهَلْ لَأ

Эй, икки (ирода ва қудрат) қўлини ҳадялар билан кенг очувчи Аллоҳ! Эй, банданинг қўллари (дуога) кўтарилганда кифоя қиладиган Зот.

هَي وَ هَابْ شَأْ وَ رِيَّاطُنْ أَهَيْ فُ هَلْ نَوُكَيْ نَانَا نَعْيْ دِي دَحْ أَلْ هَوْتْ أَفْ صَوْتْ هَوْتْ أَذِي فَوْتْ نَتْ نَمَّ أَيَّ هَاوسْ يَلْعَلْ لَوُعْيِ أَلْ وَ هُوَ رِيَّ غِي جُرِّي أَلْ نَمَّ أَيَّ هَيْ لَزْ أَلْ وَ مَدْقُ لَأْ وَ آقْبْ لِبْ دَرَفْتْ نَمَّ

Эй, зоти ва сифатларида ягона, ўхшашидан пок бўлган зот! Эй, Қадим, Боқий ва Азал сифатлари билан ягона бўлган зот! Эй, Ўзингдан бошқасидан умид қилинмайдиган, (Сендан) ўзгага суянилмайдиган зот.

هُدَشْرَتْ سَا نَمَّ هَلْ ضَفَبْ دَشْرَأْ وَ هَيْ مَوِّي قَلْ هَوْتْ رُدُقْ يَلْ إِ مَانْ أَلْ دَنْ تَسَا نَمَّ أَيَّ هَادَهْ تَسَا وَ

Эй, мавжудотлар зотида қоим, қудратига суянадиган, тўғри йўл, ҳидоят сўраганларни Ўз фазли билан ҳидоятга бошловчи зот!

هَاجْ دَكْ شَلْ لَأْ تَأْمُلْ طَوْمَ تَحْ أَزْ أَيْ تَلْ هَيْ سُدُقْ لَأْ كِرْ أَوْنَابْ مُمْهَلْ لَأْ كَلْ لَأْسَنَ

Сендан шак-шубҳа қоронғулигидан зулматни кетгазган пок нурларинг ила сўраймиз.

هُمُّهُ لَوَأْ وَ هَوْتْ رُوْصِبْ هَيْ أَيُّ بِنْ أَلْ رُحْ أَوْهْ نَمَّ وَ هَيْ دَمْحُ مَلْ تَأْذَلْ فَ رَشَبْ كَيْ لِي لِسْ وَ تَنَ وَ هَانْ عَمْبْ

Сенга Муҳаммад соллаллоҳу алайҳи васалламнинг зоти шарифлари ила васила қиламиз. У Зот суратда (жисмда) пайғам- барларнинг охири, маънода (ҳақиқатда) эса уларнинг аввали эдилар.

هَلْ يَدِيهِ الْيَلْوُا هَبْ أَخْصَابًا وَهَاجُّنَ لَوْ أَوْ مَآلِ سَلَاةً نِي فَسَوَّي رَّبُّ لِي أَنْ مَأْبِكْ أَوْ كِهَلْ أَبَوِ
هَلْ لِي أَنْ مَآلِ صَفَّ نُوغَّتْ بِي هَلْ لِي مَسْؤُفُنْ أَوْلَدَبْ يَدِّي لِي هَلْ صَفَّ أَلْأَوْ

Борлиқнинг омонлик юлдузлари, саломатлик ва нажот кемаси бўлган аҳли
байтлари, афзаллик ва ҳидоятли, ўзларининг (бор будини) Аллоҳдан фазл
сўраб, Унинг йўлида ўз (куч-ғайратини) сарфлаган саҳобалари,

لِي صَفَّ وَهَلْ مَعْنَبْ أَوْ رَشَبَتْ سَا نِي دَلَاةً صُوصُحْ لَوْ بِي قَانَمْ لِي الْيَلْوُا هَتَّ غَيْرَشْ هَلْ مَحَبَّ
هَلْ لِي أَنْ مَآلِ

Аллоҳдан фазл ва анвои неъматлар ила башорат шодлини туйган, ўзига
хос гўзал сифатлар соҳиблари, шариат олимлари ҳурматларидан,

نَمَّ لِي كُلَّ حَجْنُتَ وَهَلْ يَنْ لِي صَاخْ إِي لِمَ عَالِ أَوْ لَوْ قَالَا فِي أَنْ أَلْ وَمَا يَنْ قَفْوَتْ نَ أ
تَاوَهُشْ لِي رَسَا نَمَّ أَنْ صَلَّخَتْ وَهَلْ نَمَّ وَهَلْ لَطَمَ نِي عَمَّ سَلَاوْ نِي بِيئَاغْ لِي أَوْ نِي رِيضَاخْ لِي
وَهَلْ هَلْ دَمَّ لِي رَشَّ أَنْ فَيَفَكَّتْ وَهَلْ نَطَّ كَبَّ أَمَّ لِي أَلَا نَمَّ أَنْ لَقَّقْخَتْ وَهَلْ بَلَقَّ لِي أَوْ دَا لِي أَوْ
هَلْ لِي

Сўзда ва амалда холис ниятли бўлишга муваффақ айлашини, (бу мавлиди
шарифга) хозир бўлганларни истак- мақсадларини раво қилишини, шаҳват
кишанидан, (кибр, риё, ҳасад каби) қалб касалликларидан халос
қилишини, ўйлаб юрган орзуларини рўёбга чиқаришини, катта-ю (кичик)
мусибатлару, балоларга (Ўзинг) кифоя қилилишингни,

هَلْ يَنْ جَهَّ نَادَا فَوُطِقَ نِي قِي لِي نَسُحْ نَمَّ أَنْ لِي نَدَتْ وَهَلْ هَلْ أَوْ هَلْ أَوْ هَلْ نَمَّ أَنْ لَعَجَتْ أَلْ وَ
هَلْ أَنْ يَنْ جَهَّ بِنَدَّ لِي أَنْ عَوْخَمَتْ وَ

Ҳавосига бўйин экканлардан қилиб қўймаслигингни, янги узилган
(узувчига) яқин узум шингилидек (Ўзингга) яқин қиладиган (амалларга)
ёндаштиришингни, қилган ҳар бир гуноҳларимизни (фаришталар
китобидан) авф қилишингни, раҳмат, мағфират ила мунаввар,

هَلْ غَاكْ أَوْ سَنَمَّ عَمَّ دَتْ وَهَلْ رَفَعَمَّ وَهَلْ حَرَبْ هَلْ يَنْ سَلَا كَحَنْ مَنِّي أَنْ خَنْ مَ آدَهْ أَنْ عَمَّ جَمَّ عَتْ وَ

Олийқадр ҳадяларингдан бу жамоатнинг (ҳаммасига) насиб этишингни, доимо Ўзингдан бошқага муҳтож қилмаслигингни сўраймиз.

دَقَّوْ هَا جَرَّوْ كَيْفَ هَلَّمَّ امَّجَّارَّ لِكُلِّ وَ هَيَّزَمَّ وَ امَّاقَمَّ لِيَّاسَّ لِكُلِّ تَلَّعَجَّ كُنَّا مُهَلَّلَا
هَانَوَجَرَ كُنَّمَا انَّ لِقُوقَحَّ وَ هَيَّئُذَلَّلَا كَبَّهَ اَوَّمَّ نِيَّجَارَّ اِنَّا لَوَّمَّ اَيَّ كَانَّا لَأَسَّ

Эй Аллоҳим, Сен ҳар бир сўрагувчига (улуғ) мақом ва фазилат, Сенга орзу-истак боғлаганларни ҳар бирига (сўраганларини ато) қилдинг.Эй Мавломиз, ҳузурингдаги ҳадяларингдан умид қилганча Ўзингдан сўрадик. Сендан орзу қилган нарсаларимизни рўёбга чиқаргин.

اَدَّهٖ يَفْرِخُ لَلْاَدَّهٖ لَعَجَّ نَمَلٍ رَجَّ اَلْمَطْعَاوُ هَيَّغَّرَلَّ اَوَّ تَعَّرَلَّ اِحْلَصَّ اَوَّ تَعَّوَّرَلَّ اِنَّمَا مُهَلَّلَا
هَانَجَّ اَوَّ كَرَّابُ مَلَّ اَمَّوَيَّ لَا

Эй, Аллоҳим! (Бизларни) хавф-хатар, қўрқинчлардан омонда қилгин. Халқни ва бошлиқларни Ўзинг ислоҳ қил. Бу (муборак) кунда шундай яхшилиқни қилган (киши)ларга ажру савобларни зиёда қил.

مُّغَيَّ اَثِيغَّ اِنَّقَسَاوُ هَيَّخَّرَّ هَنَّمَا اَلْمَالِ سِإِلَا دَالِبَّ رِيَّاسَّ وَ هَدَّ لَعَجَّ اَمَّهَلَّلَا
هَابُّرَّوَّ بَسَّ بَسَّ لَلَّ هَبَّيَّ سُبَّ اَيَّ سُنَّ

Аллоҳим! (Мадина) шаҳри ва бошқа мусулмонлар (истиқомат қиладиган) шаҳар (қишлоқ)ларни тинчлик омонликда, кенгчиликда (бардавом) қилгин.Чўл-биёбонларга фойдали, баракотлар ёмғирини ёғдир.

يَّخُزُّرَّبُّ لَلَّ يَلَّ اِنَّمَّ رَفَّعَّ اِنِّيَّ سَّ هَيَّيَلَّ وَ مَلَّ هَرَّبَّ حُمَّ لَلَّ دُرُّبُّ لَلَّ هَدَّ جَسَّ اِنَّ لَّ رَفَّعَّ اَوَّ
نِّيَّ بَّرَّقُمَّ لَلَّ عَمَّ لَعَجَّ اَوَّ هَيَّئُنَّمَّ اَلَّ اَوَّ اَجَّ رَلَّ اَوَّ كَبُّرُقُبَّ زَوْفَلَّ اَلَّ قُوقَحَّ وَ هَامَّتُنَّمَّ وَ هَتَّبَسُنَّ
هَانَكُّسَّ وَ هَلِّيَّ قَمَّ

(Пайғамбаримиз соллаллоҳу алайҳи васаллам) мавлидлари ҳақида (битилган) чиройли, гўзал жумлаларнинг муаллифи (туғилиб) ўсган жойи Барзанж (шаҳри)га нисбат бериладиган Жаъфар раҳматуллоҳи алайҳнинг гуноҳларини мағфират қилгин. Ўзингга яқин (муқарраб бандалардан айлаб) орзу- умидларини рўёбга чиқар. Масканини Ўзингга яқин зотлар ила айла.

هُوَ عَمَّسَ الْهَيْلَ إِخْصَاءً نَمَّوْهُ إِهْرَاقًا وَهُوَ بَاتَكَ وَهُوَ عَمَّوْهُ رِصْحًا وَهُوَ زَجَعًا وَهُوَ بَيْعًا هَلْ رُتِّسَ أَوْ
هَأْغَصَ أَوْ

Бу (мавлид)ни ёзганларни, ўқигувчиларни ва унга (муҳаббат ила) қулоқ
солганларни айбу нуқсонларини (айблар очиладиган кунда) ёпгин.

هُوَ بَحَّصَ وَهَلْ آيَلَعَوُ الْيَلُّ الْكَلَّ الْقِيْقَحْلَانِمْ يَلَّجَّ لَلْبِاقِلِّوَأَيَلَعَمَّسَ وَوَلَّصَّوْمُ هَلَّ لَلْ
هَالْ أَوْ وَهَرَّصَنَّ نَمَّوْهُ

Барча ҳақиқатлар хабарини биринчи қабул қилувчи зот (Муҳаммад
соллаллоҳу алайҳи васаллам)га, аҳли байтлари, саҳобалари, уларга ёрдам
бериб, дўст тутганларга салоту саломлар ҳамда баракот ёғдир.

لَفَاحِمْ لِرُودِصِّ تَلَّحَتْ وَهُوَ رَهَوْجٍ طَارِقًا بِيَّ رِدْلًا هَفْصًا وَنَمُّنَاذَالَ تَفَنَّشَ أَمْ
هَالْحِ دُوقُعَبَّ هَفَيْ نَمُّ لَلْ

Қулоқлар дур каби у зотнинг васфидан ёқуту гавҳар ила безалди.
Ҳурматли жамоатнинг қалблари гўзал маржонлар билан зийнатланди.

ءَايَبْنَا أَلَا مَتَّخِمْ دَمَّخُمْ أَنَا لَوَمَّوْهُ أَنِّي سَيَلَّ عَمَّيْلَسْتَلَا مَتَّأَوْهُ الْوَالِّصَلَا لَضْفَأَوْ
نُؤْفَصِي أَمَّعَ زَعْلًا بَرَّ كُبَّرَ نَأْحُبُّسَ نَيْعَمَّجَا هَبَّأَحْصَاوْهُلَّ آيَلَعَوُ نَيْلَسْرُمْ لَلْ أَوْ
نَيْمَلَّعْلَلَّ بَرَّ هَلَّ لَلْ دَمَّحْلَلْ أَوْ نَيْلَسْرُمْ لَلْ يَلَّعُمَّالَسَّوْ

24/04/2011м.с, 20/05/1432 ҳ.с. Соат 17-¹⁷, Роббимизнинг инояти ила
ўз интиҳосига етди.

Хулоса:

Мавлиди шариф китобини ўз она тилимизга таржима қилиш ва шарҳлаш
мобайнида сийрат илмига доир илмларни имтиҳондан ўтказиб олдик.
Билганларимизни такрорладик. Билмаганларимизни эса ўргандик. Бу
билан сийратга оид илмлар тугади дегани эмас. Мухтасар сийрат китоби

бўлган мавлиди шариф катта-катта сийрат китобларига муқаддима, холос.

Абу Убайдуллоҳ

Фойдаланилган адабиётлар

1. Қурони карим.
2. “Тафсиру Жалолайн”. Жаллолиддин Маҳаллий. Жаллолиддин ас Суютий. Дорул Ҳадис. Қоҳира.
3. Ибни Касир “Тафсиру ибн Касийр”. Дорул Фикр.
4. “Тафсири Ҳилол” Шайх Муҳаммад Содик Муҳаммад Юсуф Тошкент 2008.
5. Жаъфар Барзанжий. “Иқдул жавҳар фи мавлидин набийил азҳар маат-таълиқ”. Қозон. 1899-йил 20-ноябрь.
6. “Қасидаи мавлидин набий лил Барзанжий”. Қозон.
7. Шайх Муҳаммад ибн Аҳмад Алийш ал-Моликий. “Ал-қовлувлул мунжий ала мавлидил Барзанжий”. Дорул кутубил аробий ал-кубро. Миср.
8. Жаллолиддин Суютий. “Ал-Ҳавий лил фатаава фил фикҳи ва улумит тафсири вал ҳадиси вал усули ван наҳви вал эъроби ва саирол фунун”. (Ҳиснул мақсид). Дорул кутубил илмийя. 2000-й 1-жуз.
9. “Умар Ризо Қаҳҳола”. Мўъжамул муаллифийн 3-жуз .
10. “Ҳажи Халифа Кашфуз зунун” Мустафо ибн Абдулло Қостантиний Дорул кутуб ал илмийя.
11. “Ал адаб ал муфрад”. Имом ал Бухорий. Муҳаммад ибн Исмоил ал Бухорий. Дорул башаир ал исломийя- Байрут. 1989 йил.
12. “Саҳиҳул Бухорий”. Имом ал Бухорий. Муҳаммад ибн Исмоил ал Бухорий. Дору ибни Касир- Байрут 1987 йил.

13. “Саҳиҳу Муслим” Дору Ихё ат Тирос ал Аробий-Байрут.
14. Мулла Али ал-Қорий. «Шарҳуш шифа».
15. “Шамоили Муҳаммадийя” Муҳаммад ибн Исо ат Термизий” “Муассасатул кутуб ас сақофия -Байрут” ҳижрий 1412 йил.
16. Ибн Ҳишом.Ар ровзул унуф фий тафсирис сийратин набавий. Дорул маърифа Байрут Лубнон 1398ҳ.
17. “Ҳадис ва Ҳаёт” Шайх Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуф Тошкент 2008.
18. “Зикр аҳлидан сўранг”. Шайх Муҳаммад Содиқ Муҳаммад Юсуф 3-сон.
19. Муҳаммад ибн Абу Бакр ибн Абдулқодир Розий. Мухторус сиҳоҳ. Мактабату Лубнон. Байрут. Маҳмуд Хотир таҳқиқи. 1995-1415 йил.
20. Муаллифлар гуруҳи. “Ан-наъим”. Арабча-ўзбекча луғат. А.Қодирий номидаги халқ мероси нашрети. Тошкент-2003.